

1. MAJ

V službi dela je naš razum. Res, da naše roke niso žuljave, obrazi ne razorani — pa smo vendarle neveliko nas je takih, zavestni pripadniki razreda, ki mu je zgodovina naklonila najplemenitejšo in tudi najodgovornejšo dolžnost, da odpravi izkoriščanje človeka po človeku. Letošnja pomlad, prihajajoča v oharju, pa zato nič manj zelena in razigrana, polna razburkanih čustev, nas spominja tudi na ustanovni kongres KPS, katerega duh ni danes nič manj živ in bojevit, kakor pred petnajstimi leti.

Sto let in malo več je, kar sta Marks in Engels napisala zgodovinski manifest in šestinšestdeset od takrat, ko je čikaška oligarhija dala pobiti voditelje delavskega štrajka — od tistih dob sem se praznuje prvi maj, praznik delavske solidarnosti. Od Cebinevega pa je samo borih petnajst let. Trenutek v zgodovini. Toda kakšna je pot, ki smo jo prehodili. Naši delovni ljudje že sedem let v žoljenju in delu uresničujejo idejo prvega maja in nemalo zaslug za to, da se je tako živo utelesila o dejanju in nehanju slovenskega delovnega človeka, ima prav revolucionarni, svojemu ljudstvu in Partiji predani slovenski študent.

— 0 —
Prijazno in toplo, kakor mora biti le sonce, mi je v duši, ko poslušam tovariša Ivana Krefta, h kateremu sem se napotil z namenom, da mi pove nekaj doživetij iz predvojnih pravih majev. Medtem ko fantje iz Cekinovega gradu (tam je namreč Muzej narodne osvoboditve) postavljajo prvomajski kres, pripoveduje Kreft z zanosom starega revolucionarja:

»Malo nas je bilo takrat, toda delali smo veliko in s srcem. Študenti Univerze sem imel zmeraj neposredne stike, predosem v času, ko sem predsedoval Ljudski fronti Slovenije, ki smo jo ustanovili na iniciativno Partij. Naši tovariši na Univerzi so ob sobotah in nedeljah odhajali na deželo in se povezovali z delavci in predosem kmeti. Gotovo poznate pesem »Kosec koso brusil«, belokranjski kmetje so jo poslali uredništvu »Ljudske Pravice« leta 1934, nakar smo jo izdali v deseti- soč izvodih. In kmalu se je razširila po delavskih revirjih, čeprav je bila to izrazito kmečka pesem. Študentje, med njimi tudi Uroš Kraiger, so jih naučili melodij in podili vake pence zbrane. Delavska revolucionarna pesem pa je bila med kmete posredovana prav po študentih. Razredna zavest kmetov je tako narasla, da je ob petomajskih političnih 1935. leta kmečkim množicam uspelo strmoglaviti jevtičevsko diktaturo: Partija takrat zaradi izdajalskega delovanja Gorkiča ni mogla prodreti s svojo listo, čeprav je imela podporo v množicah. Jevtič je komaj po enomesečnem vladanju pogorel. Prav zato se je v naslednjih letih praznovanja prvega maja preneslo predosem na vaseh na dneve med prvim in petim majem, kar je omogočalo našim agitatorjem najširšo zvezo med mestom in vasjo, megličlo policiji njeno pozornost in mogočnost prvega maja še bolj podkrepilo.

Naslednje leto so v ljubljanski okolici že zagoreli kresovi o znamenju delavsko-kmečke solidarnosti in prav študentje so bili tisti, ki so jih z veseljem organizirali.

Zelo razgibano je bilo žoljenje na Univerzi po Ustanovnem kongresu KPS na Cebinovem. Prav zaradi ne-

S festivala: Bosanski plesi

tribuna

Sedem ljubljanskih študentskih brigad odide letos na gradnjo hidrocentrale Jablanica

Med številnimi energetske objekti, ki jih v ostrem tempu gradimo po vsej naši državi, je eden najvažnejših hidrocentrale Jablanica, ogromna električna centrala na reki Neretvi.

Jablanica, kraj, ki smo ga preje poznali edinole po tem, ker se pri njem izliva reka Rama v Neretvo, leži kakih 35 km niže od Konjice v ozki dolini Neretve, po kateri sta do nedavnega vodili edinole ozkotirna železnica in poleg nje cesta iz osrčja Bosne proti Mostarju, Črni gori in morju. Nekaj let je tega, kar je tukaj vladal stoletni mir — promet po dolini je bil redek, le tu in tam kak vlak in kak otovorjen mezeg. Trušče borb se je polegel in dolina je dihalo staro, mirno življenje.

Ogromni gospodarski načrti pa so pesegli tudi v to dolino. Hidrotehniki so se odločili na Neretvi in Rami zgraditi enega najmočnejših energetskih virov v vsej državi. Temu enaki bodo še energetske sistemi v Dravski dolini, na Mavrovskem polju in v lasinski sistem hidrocentral. Vsi ti naj bi izpopolnjeni s sistemom hidrocentral na Drini, Vrbasu in Savi dali stalno, solidno energetske osnovo za razvoj in obstoj velikih industrijskih središč. Sistem Jablanica — Rama je življenjskega pomena za nastanek in nadalje delo celotne industrije v južni Bosni in Hercegovini.

Hidrocentralo Jablanica sem prvič videl — ne v dolini Neretve, temveč v Ljubljani in to v hidrotehničnem laboratoriju na Mirju, kjer so na verno izdelanem modelu stvarnih razmer v dolini Neretve vršili poizkuse zajezitve in razne meritve, ki so potrebne strokovnjaku za varno in ekonomično projektiranje. Živo se spominjam slike, kako je Neretva urno tekla med gorami, vzela seboj Ramo in brzela naprej proti Mostarju (ali, če hočete, manj romantično: proti koncu modela). Potem so jo zajezili. Jezna je obstala, se počasi umirila in poplavlila pobočja daleč nazaj. Cesta in proga z mostom preko reke sta izgubili v vodi, ki se je dvignila kar za osemdeset metrov. Od takrat sem se začel za Jablanico bolj zanimati.

Projekt hidrocentrale v Jablanici je v resnici gigantski projekt, ki vzbuja interes tudi v inozemstvu in ne samo pri nas doma. Betonska pregrada bo visoka osemdeset metrov, to je toliko, kakor stavba z vsaj dvaj-

PREDSEDNIK IUS GROHMAN JE ODPSTOPI

Predsednik IUS (Internacional Union of Students — Mednarodna študentska zveza, ki je postala le golo propagandno orodje v rokah Kominforme in je mnogo nacionalnih študentskih unij že izstopilo iz nje) Josef Grohman je odstopil, ker bo prevzel odgovorno dolžnost v češkoslovaški republiki. Eksekutivni komite IUS je za začasnega predsednika izvolil Rumuna Bernarda Bereanuja.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA NA BEOGRAJSKI UNIVERZI

Zdravstveno službo za beograjske študente opravlja v glavnem študentska poliklinika, kjer delajo asistenti in docenti beograjske medicinske visoke šole. Poliklinika zajema nad 32.000 študentov in je v preteklem letu opravila 40.000 splošnih, 19.220 rentgenskih in 10.716 laboratorijskih preiskav. Delo poliklinike vodi in nadzoruje poseben Zdravstveni svet, v katerem so tudi trije zastopniki Zveze študentov Jugoslavije. Beograjski študentje imajo tudi lastne počitniške domove v Mojstrani, Zlatiboru, Budvi in Avali.

setimi nadstropji in bo ustvarila 35 km dolgo umetno jezero. Štiri sto milijonov kubičnih metrov vode, kolikor je bo v jezeru, bo omogočilo, da bo centrala delala vse leto z nezmanjšano zmogljivostjo in to tudi v poletnem času, ko je Neretva neverjetno nizka. Ta ugodna možnost, ki jo ima le redkokatera centrala, je posebno vabljiva za industrijo, ki vsled tega ne bo trpela zaradi okrnitve v napajanju z električnim tokom. Ogromna akumulacija vode pa bo omogočila Hercegovini v suhih in vročih poletjih, da s sistemom namakanja izboljša rodovitnost svojih polj.

Samo v pregrado bo treba vgraditi okrog 220.000 kbm betona. Dolinska pregrada bo na dnu široka 30 m, na vrhu pa 4 m. Preko pregrade bodo lahko speljali cesto Sarajevo—Mostar. Jezero, ki bo nad pregrado nastalo, bo poplavlilo tudi nekatera naselja ter bo stanovanke treba izseliti. Poplavljenno cesto bomo morali opustiti in višje ob jezeru zgraditi novo. Tukaj, na izgradnji te ceste, bodo letos predvidoma delale naše študentske brigade iz Ljubljane. Ker je to edina cesta, ki vodi iz osrednje Bosne proti morju, jo je brezpogojno treba čim prej zgraditi, da njena izgradnja ne bi zavlekla časa, ko bi bilo mogoče zajeziti Neretvo.

Glavni dovodni rov, ki bo dovajal vodo iz akumulacijskega bazena k turbinam, je dolg 2,5 km in je že zgrajen. V celoti sta zamišljena dva enaka, paralelna rova v izredno trdnem kamnu. Posebnost te centrale je ogromna pod zemljo zgrajena strojnica, dolga 120 m, visoka pa kakor osemnadstropna stavba. Gradili so jo prav tako, kakor rove, v izredno trdnem kamnu ter je bilo delo zelo težko in dolgotrajno.

Vzporedni objekti tega giganta so v glavnem že izgotovljeni. Za tekoče leto pa ostaneta še dve veliki nalogi: prestavitve in izgradnja ceste ter betoniranje ogromne dolinske železobetonske pregrade, ki bo čvr-

Vsi smo bolj ali manj čutili, da je bila naša konferenca potrebna. Zato je bila tudi udeležba temu primerna. Marsikateri član Zveze se je že spraševal, kako je z našo novo organizacijo. O ZSJ smo govorili že v preteklem letu. Navdušenje za nov način dela je bilo veliko. Govorili smo o njem ob ustanovitvi v jeseni, ko so se poskušali — a nikdar dovolj resno — ustanoviti nekateri novi klubi in vse do študijske konference, tik pred izbruhom bojkota, ki je izbruhnil v I. letniku in po katerem smo postali medicinci znani pri vseh drugih študentih, se ni slišalo o naši organizaciji ničesar.

Včasih je bil naš sekretariat premajhen, tako je bilo živo v sobici, ki je določena za vse pomenke. Vsak dan po predavanjih je bila nabito polna. Danes sameva; razen nekaterih članov odbora in slučajnih obiskov ni tukaj videti nikogar. Delal je doslej samo socialno-ekonomski sektor, ki je bil v to primoran zaradi prilik. In še v zvezi s tem je g. profesor Košir, ki je v komisiji za štipendije, apeliral na socialne referente, naj se za to delo dovolj resno in temeljito pripravijo, če žele da se denar res razdeli po potrebi in po zaslugah. Delala je seveda tudi športna medicina, kot edini zastopnik klubov z rednim programom in discipliniranim članstvom.

Kje so vzroki? Kakšne so posledice in kaj je treba takoj ukreniti, da se stanje pri nas uredi, da bomo res predstavljali študentski kolektiv Zdrženje medicincev članov ZSJ? Na to vprašanje je skušala odgovoriti konferenca.

Na plenumu ZSJ je bilo govora o vrzeli, ki je nastala med delom v bivši LMJ in današnji ZSJ. Takšna vrzel se je dejansko tudi pričakovala, saj je treba za vsak nov način dela neko dobo za prilagoditev. Toda stalno se nam pač ta reč ne sme tako otepati in nas zavirati. Pripravljali smo se na nov način dela že v preteklem šolskem letu in kljub temu nam je minil v nedelu in neorientiranosti ves zimski semester. Doba prilagojevanja torej odnate kot objektivni razlog. Kako je bilo z odklonom združenja? Na konferenci se je ugotovilo, da odbor sploh ni predstavljal odgovornega foruma. Člani zveze, ki smo jih izvolili v odbor, so razumeli svojo vlogo temeljito napačno. Mislili so najbrže, da se bo s čaka-

sto in nepropustno med seboj povezala dva nasprotna bregova, ki sta vsakebi 160 m. Gradilišče razpolaga z lastnim industrijskim tirom, ogromnimi gramoznicami, silosi za cement in presejani gramoz, razpolaga z dvema velikimi žerjavima, ima moderno betonarno, ki daje 300 kbm betonske mešanice dnevno in še mnoge druge naprave, ki jih rabi tako veliko gradilišče.

Temeljni nove pregrade so že zabetonirani in spodnji deli pregrade že stojijo. Pregrada naj bi bila predvidoma izgotovljena ob koncu tega, odnosno ob začetku naslednjega leta.

Pregrada leži takoj pod izlivom Rame v Neretvo, nad velikim zavojem Neretve. Dolina ima popolnoma gorski značaj in obiskovalcu Jablanice se smejijo v pozdrav visoki vrhovi Prenja, na katerem se dolgo v poletje leži sneg. Z gozdovi porasla pobočja skrivajo v sebi enega najtrših in najlepših kamnov, kar jih imamo v naši državi. Granitu podobni, samo mnogo temnejši gablo, ki mu pravijo tudi jablanit, je gradivo, iz katerega smo ustvarili mnoge krasne spomenike in od katerih je gotovo najlepši spomenik Neznane mu junaku na Avali.

Hidrocentrala Jablanica bo z električnim tokom napajala celotno industrijo osrednje Bosne in Hercegovine, kjer danes gradimo predvsem težko industrijo, ki potrebuje ogromne količine električnega toka. Električnana proga Sarajevo—Kardeljevo bo komaj omogočila nemoteno delo tej industriji, zaradi česar pospešeno gradimo tudi novo veliko tovarno luko Kardeljevo.

Ker bo le pravočasna zgraditev te hidrocentrale omogočila novozgrajeni industriji začetek obratovanja, bočjo pri njeni izgradnji letos pomagale tudi mladinske brigade. Ker je delo te industrije tesno povezano z obrambno močjo in sposobnostjo države, je treba, da se nas čim več odzove vabilu naše Zveze, zato nas svidenje v Jablanici!

Konferenca medicincev

njem na spontane zarodke posameznih oblik dela razvila krepka dejavnost. Kolikokrat so se sestali, kaj so sklenili, kaj izvedli od sklenjenega? Na tem mestu je treba ponovno poudariti: v forumu ne smemo voliti ljudi, ki so trenutno najmanj obremenjeni, temveč one, ki so za delo najbolj sposobni in pripravljeni. Prepričan sem, da je med skoraj 1000 medicinci najmanj 700 takih, ki žele v prostem času sodelovati in se izživljati v organizaciji, če bo ta imela ustrezno obliko. Ni redko, da se slišijo izjave: »Kako je pusto pri nas. Prideš na predavanje, v pavzah poklepešaš in spet greš, kakor da te nihče in nič na fakulteti razen študija ne briga.« Zgrešeno bi bilo sedaj trditi, da je odbor za to, da sam organizira in izpelje vse delo na fakulteti. Odgovoren je pa za to, da premisli o možnosti in pritegne potrebne člane, ki bi izvedli stvar do konca. Res je, da mora odbor sprva predstavljati govorilno silo; šele ko je delo v teku, lahko koordinira in če treba tudi usmerja.

Posledice tako neurejenega stanja v organizaciji se hitro pokažejo. Skoraj vsak študent je rad ponosen na svoje združenje, na svoj kolektiv. Ponosen je pa nanj, če mu zares pripada, če čuti, da je to njegova organizacija. Malo je takih ljudi med nami, ki se poživljajo na to, kaj misli in kako ocenjuje naša javnost življenje študenta in njegove odnose do požrtvovalnega ustvarjanja pri graditvi novega socialističnega življenja. Ti odnosi pridejo do izraza pri dejavnosti posameznika, najbolj pa v kolektivnih akcijah. Udeležba študentov na snežni akciji in nekatera druga vprašanja ne bi bili danes problemi ZSJ, če bi teklo delo v organizaciji. In če pogledamo naš bojkot? Priti je moral človek, ki je dovolj prebrisan potvoril izjavo našega rektorja g. prof. Tavčarja, vrzel med ljudi nekaj parol in že je bila stvar v teku. Zdi se mi, da diši pri nas po anarhičnosti, politični neorientiranosti in nerevolucionarnosti. Ni čudno torej, da se celo g. dekan Lučaček ustavlja ob naši pasivnosti, mlačnosti in navidezni nezainteresiranosti. Ideološko delo, ki mora prevežati vsako vejo naše dejavnosti, ni prišlo do izraza. Tukaj je treba omeniti Klub za športno medicino, čeprav se mu je očitalo, da nima v svojem programu ideološko političnega dela. Sami so našli pra-

V tej številki

2. stran:
Kuratorij,
Resolucija Ljutomerčano-
ljubljanskim študentom.
3. stran:
Dr. Kušej prvimi doktorantom.
4. stran:
Rihard III. v ljubljanski
drami.
Triglav film v letu 1952.
5. stran:
Fizkultura.
Zanimivosti.
6. stran:
Črno na belem.

Uspela konferenca združenja študentov filozofske fakultete

Dne 22. aprila je bila v fizikalni dvorani Univerze II. redna konferenca Združenja študentov filozofske fakultete. Člani ZSJ na filozofiji so napolnili veliko predavalnico tako, da so mnogi stali.

Po izčrpnem referatu predsednika združenja tov. A. Ferenc je sledila diskusija o Pravilniku Združenja, ki je bil nato z nekaterimi dopolnitvami, ki so jih člani združenja med konferenco predlagali, sprejet. Daljša diskusija se je razvila ob znaku združenja. Da bi se izognili določnim distinkcijam o osebah okusih posameznikov, je konferenca sklenila, da se razpiše natečaj za znak. Natečaj bo objavljen na oglasnih deskah po vsej Univerzi.

Diskusija se je nato ukvarjala z delom, ki čaka Združenje v bližnji bodočnosti. Pokazala je, da bo ena glavnih nalog Združenja izvesti mobilizacijo za delovne brigade. Na nekaterih sekcijah, na pr. na pedagogiki, psihologiji in filozofiji so o brigadah že razpravljali in pri tem dosegli lepe uspehe. Treba pa bo takoj pristopiti k načrtni mobilizaciji na vseh oddelkih fakultete, da se tako ne bi ponovil lanskoletni neuspeh, ko sta v vse fakultete odšli na akcijo le dve tovarišici.

Diskusija je nadalje obravnavala še nekatera važna vprašanja, kot lik vzgojitelja — pri čemer je padlo nekaj resnih opomb na račun študentk germanistike in romanistike, ki se med študijem pripravljajo na vse kaj drugega kot na svoj bodoči vzgojiteljski poklic — nadalje vprašanje neudeležbe nekaterih članov Združenja na manifestacijah za Trst itd.

Po diskusiji je bil izvoljen tričlanski nadzorni odbor Združenja. Konferenca se je zaključila s sprejetjem sklepov, ki bodo vodili odbor Združenja pri delu do naslednje konference. Ob zaključku našega kratkega poročila moramo poudariti še nekaj: tako uspešnih konferenc je bilo doslej na filozofski fakulteti malo. Združenje študentov filozofije je s to konferenco pokazalo velik napredek — želimo mu še večjega.

vilen odnos do dogodkov, ki so pretresli naše ljudi. V februarju so takoj odpovedali planirani smučarski tečaj in se prijavili za pomoč Tolminski. To je gesta, ki je sama po sebi razumljiva in je vendar osamljena. Podobnih dejanj bi moralo biti v našem življenju vsak dan več, ker se ravno ob konkretnih stikih z življenjem pokaže naša socialistična zavest. Nujno je torej, da zavestno in organizirano gojimo svoje ideološke in politične poglede, da ne bi zajadrali nekam daleč proč od pravega življenja, proč od težen in prizadevanj našega ljudstva. Čutiti se mora, da smo tudi študentje del tega ljudstva in da so naše težnje in cilji skupni.

Kaj rado se zgodi, da iz ene skrajnosti zahajamo v drugo. Pasivnost na eni strani se včasih skuša prebresti z nenadnimi diktatorskimi ukrepi, ki naj bi rešili situacijo. Takšni prijemci so zelo zastareli in ne peljejo k sproščnemu in prave-mu sodelovanju študenta. Rodijo lahko kvečjemu le odpor in opornitizem.

Delo konference je bilo plodno, saj je sprejela več sklepov, ki se že izvajajo. Organiziral se bo Klub tabornikov, šahistov, nogometašev, strelska družina, pripravljala se Klub za mikrofotografijo in auto-moto krožek. Tovariš minister dr. Potrč je obljubil, da bo predaval o liku zdravnika v daljšem ciklusu za medicince, kjer bo brez dvoma z veseljem sodeloval vsakdo izmed nas. Kolikor zaradi bližnjih izpitov delo ne bo steklo prav na široko, se bomo vsaj temeljito pripravili za redno delo v naslednjem šolskem letu.

Kuratorij študentskih domov in menz in njegovo dosedanje delo

Odgovor Ljutomerčnov

Ustanovitev in naloge kuratorija

Predsednik vlade LRS tov. Miha Marinko je na predlog ministra - predsednika Sveta za prosveto in kulturo tov. Borisa Zihlerja s svojo odločbo z dne 21. I. 1952 S zak. št. 11 63/4-52 odredil, da preneha poslovati in da se likvidira državno gospodarsko podjetje »Študentski domovi in menze v Ljubljani« (ustanovljeno 21. I. 1951). Po tej odredbi poslujejo posamezni domovi oziroma menze naprej pod splošnim vodstvom in nadzorstvom Sveta za prosveto in kulturo LRS, ki ga le-ta izvršuje preko posebnega kuratorija. Predsednik Sveta za prosveto in kulturo LRS je dne 1. III. 1952 imenoval ta kuratorij ter so bili člani kuratorija objavljeni v št. 6 »Tribune« z dne 3. IV. 1952

Po začasnih navodilih izvršuje kuratorij splošno vodstvo in nadzorstvo ter zlasti:

1. izdaja z odobritvijo predsednika Sveta za prosveto in kulturo LRS splošna navodila o organizaciji in delu študentskih domov in menz;
2. izdaja v mejah in v okviru zakona odredbe o čuvanju in o ohranitvi temeljnih sredstev domov in menz, o pravilnem poslovanju z denarjem in drugimi materialnimi sredstvi;
3. spremlja in nadzira delo domov in menz ter življenje v vzgojnem, kulturnem in materialnem pogledu in sklepa o potrebnih ukrepih, predvsem pa o ukrepih za izboljšanje življenjskih pogojev v domovih in menzah;

4. po predlogih domov in menz predlaga investicije in večja popravila ter stremi za nabavo potrebnih sredstev;

5. zbira sredstva, ki izvirajo iz dotacij, prostovoljnih prispevkov in drugih izrednih virov, sklepa o akcijah za doseg ali povečanje takih sredstev, razdeljuje zbrana sredstva na posamezne domove in menze;

6. odloča o nesoglasjih med upravnim odborom in predsednikom upravnega odbora doma oziroma med upravnim odborom in upravnikom doma;

7. koordinira delo posameznih domov in menz, kadar gre za važnejša skupna vprašanja;

8. daje mnenja o nastavitvi in odpuštilih važnejših osebja v domovih in menzah. Sprejem v akademske domove bodo vršile posebne komisije sestavljene iz upravnikov vseh domov in zastopnikov študentskih svetov in domov. Druga instanca za odklonjene sprejeme je kuratorij. Izključitve iz domov izvršujejo upravni odbori v svojem delokrogu in je kuratorij v takih primerih prav tako priročna instanca. Med letom lahko upravni odbori sami sprejemajo študente, vendar se morajo o sprejemu sporazumeti z upravniki ostalih domov, da se tako ne bi zgodilo, da se sprejme v dom študent, ki je bil v drugem domu izključen zaradi nerednosti ali težjih prekrškov.

Skrb za študentske domove in menze naj bi spadala v delokrog univerze.

Imenovanje kuratorija se je zavleklo, ker se je na iniciativo predsednika vlade tov. Miha Marinka iskala druga, kot pa s strani Sveta za prosveto in kulturo LRS predlagana rešitev upravljanja študentskih domov in menz. Po tej sugestiji naj bi namreč skrb za te socialne ustanove po prenehanju državnega gospodarskega podjetja prešla na Mestni ljudski odbor v Ljubljani. Le-ta pa je tako rešitev vendar odklonil.

Smatramo, da posli »študentskih domov in menz« res ne spadajo v delokrog Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, dasi je sicer res, da so visokošolci za časa svojega študija res prebivalci glavnega mesta Slovenije. Po drugi strani pa tudi sedanje stanje, ko so študentski domovi in menze pod splošnim vodstvom in nadzorstvom Sveta vlade LRS za prosveto in kulturo ne smatramo za posrečeno. Po našem je edino pravilno, da spadajo ti domovi in menze v delokrog univerze, kot je to že izvedla republika Bosna. Prepričani smo, da bo do tega prišlo tudi pri nas, zlasti če se bodo pri nas zopet združile vse visoke šole. Prav pa je, da se šola bavi tudi s socialnimi problemi svojih študentov.

Ekonomski razvoj in nov gospodarski sistem je terjal spremembo upravljanja teh socialnih ustanov.

Večina članov sedanjega kuratorija so se v času pred imenovanjem spoznali s prilikami v naših akademskih domovih in menzah. Tako so lahko takoj po imenovanju že

informirali namestnika predsednika Sveta za prosveto in kulturo LRS tov. Kimovca in sekretarja istega sveta tov. Modica.

Člani kuratorija so pri svojih pregledih ugotovili, da so bile trditve študentov o negospodarskem vodenju gospodarskega podjetja »Študentski domovi in menze v Ljubljani« točne. Član kuratorija tov. Boris Mikoš je z. v predzadnji številki »Tribune« letošnjega letnika po podatkih iz poročila kuratorija predsedniku Sveta za prosveto in kulturo LRS prikazal, da so bile kapacitete menz slabo izrabljene: v I. 1951 oktober 65%, november 70%, december 63%, v I. 1952 januar 50%, februar 40%. Razen tega pa je tudi direkcija na pobudo študentov in kuratorija lahko zmanjšala personal tako, da je bil plačni fond z regresi bonov s 1. aprilom zmanjšan za 52% napram plačnemu fondu z dne 1. januarja 1952.

Ob pravilnem gospodarstvu bi se dalo gotovo že veliko preje ukiniti nerentabilne obrate, ko sta se sedaj lahko brez težav ukiniteli menzi v Lipčevi ulici in na Napoleonovem trgu. Na ta način se je dosegla boljša izraba kapacitete menz na Kongresnem trgu in v Akademskem kolegiju.

Posebno poglavje za sebe je bila ekonomija. Po mnenju strokovnjakov, teoretikov in praktikov, zadostuje da v rednem gospodarstvu obdelujejo kmetijo, kot jo predstavlja ekonomija na Rudniku št. 18, tri osebe, dejansko pa je bilo na ekonomiji do nedavnega še 7 nameščenec. Bivši lastnik, ki je podaril svojo zemljo državi, je bil upravnik ekonomije in je prejemal za sebe, svoje ženo (tudi nameščenko) in 4 otroke (dodatek za otroke) skupno ca. 25.000 din prejemkov. Razen tega pa si je zadržal še ohišnico in si je izgovoril služnost stanovanja. Pri zadnjem ogledu ekonomije pa so člani kuratorija ugotovili, da je dokaj zanemarjena in delno tudi slabo obdelana. Zato je sklenil kuratorij ekonomijo opustiti, ker za akademsko menzo ni rentabilna.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da so obstojale rezerve v kadrih in da so se vzdrževali obrati, ki niso bili rentabilni. To vse pa še po 1. novembru 1951, ko je bilo že jasno, da ne bo nobenih subvencij več. Po eni strani je treba to pripisati nedovoljni evidenci direkcije nad posameznimi obrati oziroma, kolikor je direkcija imela to evidenco, jo ni uporabljala v gospodarsko vodenje svojih obratov. Po drugi strani pa je treba vsekakor poudariti, da Svet za kulturo in prosveto LRS ni vršil nujno potrebnega nadzorstva nad direkcijo zlasti v pogledu gospodarnosti. To gospodarstvo si moremo razlagati le z dejstvom, da je gospodarsko podjetje »Študentski domovi in menze« dobivalo iz proračuna Sveta za prosveto in kulturo subvencijo v znesku 4 milijone din, in pomoč ZDA v znesku 2.600.000 din.

Nikakor ne bi bili pravični, če bi metali krivdo na tega ali onega, ne da bi približali, da je bilo tako gospodarjenje mogoče v času, ko rentabilnost obratov ni bila merilo z. obstoj obrata. Tako se je tudi v gospodarstvu študentskih domov in menz pokazalo, da je spremembo v upravljanju teh socialnih ustanov terjal naš ekonomski razvoj in novi gospodarski sistem.

Brez subvencij vendar ne bo šlo.

Kuratorij je izdelal sistematizacijo mest v študentskih domovih in menzah. Natanko je pregledal tudi vse proračune ter prečel vsak izdelek.

Študenti plačujejo v vseh menzah za kosilo in večerjo 2.100 din, z zajtrkom pa 2.400 din, t. j. za zajtrk din 10, za kosilo din 40 in za večerjo din 30.

Od 1. januarja 1952, ko domovi ne dobivajo več subvencije, ki je znašala na posteljo mesečno 150 din in prehrano mesečno 300 din, se je občutno zvišal strošek študenta za stanovanje v akademskih domovih. To nam najjasneje prikazujejo številke, ki so preračunane na povprečje režije na 1 posteljo v naših domovih za študentsko mladino.

Povprečni stroški na 1 posteljo	Akadem. Dom I. štud.	kolegij Mozerja naselje
ko so študentje še dobivali subvencijo od predvidenih režijskih stroškov odpade na 1 mesec v I. 1952	407	305 530
ob upoštevanju, da so študentje v domu le 9 mesecev, se mesečno povprečje zviša na	543	409 709

Razlike so osnovane v kapaciteti in komfortu posameznih domov. Režijski stroški se nikakor ne dajo več zmanjšati, ne da bi to šlo na račun snage in higienskih prilik ter rednega vodstva domov in menz.

Pri tem pa moramo pripomniti, da je režija na posteljo računana brez kurjave za sobo, ki stane po sedanjih izkušnjah še 100 do 200 din od postelje, kar je odvisno od velikosti sobe. Smatramo, da teh stroškov študenti nikakor ne bodo zmogli in je zato nujno potrebna denarna pomoč. To tembolj, ker ni razmerja med višino štipendij in oskrbnimi stroški v domovih in menzah. Povprečje štipendije v LRS je din 1.850, dočim znaša oskrbnina din 3.000 (t. j. 600 za posteljo in 2.400 din za prehrano). Pri tem pa niso nikjer računani stroški za učne potrebe, za takse in za kulturno razvedrilo študenta. I. dobivajo štipendije le tisti, ki so socialno najbolj ogroženi, je razumljivo, da gre primanjlikaj na stroške prehrane.

Anketa, ki jo je na pobudo kuratorija izvedla Zveza študentov na ljubljanskih visokih šolah ob vpisu v sedanjih poletnih semester, je pokazala, da stanuje v naših akademskih domovih 926 študentov, od tega jih prejema 19,5% štipendijo; za 40,5% prejema starši dodatek za otroke, 6,3% jih živi od honorarnega zaslužka, brez podpore ali bon. dobodkov pa jih je 33,7%. Približno ista slika je v naših akademskih menzah. Tam se hrani 1.523 študentov, od teh jih prejema 19,9% štipendije, 42,3% ima dodatek za otroke, 5,5% jih živi od honorarnega zaslužka, dočim jih je 32,3% brez podpore ali bon. zaslužka.

Značilno so tudi naslednji podatki ankete. Od celokupnega števila anketiranih študentov 3.972 jih 37% ne zajtrkuje, 17,8% jih le kos, dočim jih 0,2% le večerja. Od študentov, ki se hranijo v menzah in ne doma, jih je 20% aboniranih le na kosilo in 8,5% jih ima tudi zajtrk.

Ker še do nedavnega nismo vedeli stopnje prispevka za socialno zavarovanje (ki znaša po »Uredbi o prispevku za soc. zavarovanje« Ur. I. FLRJ 18-183/52 30% od fonda plač) in ker se ne vemo, ali bomo dobili subvencijo za res prevelike izdatke študenta, smo zaenkrat še prisiljeni smatrati sedanja plačila študentov za postelje kot akontacijo. Čim bo vprašanje subvencije rešeno, bomo šele lahko označili fiksne cene za postelje. Za subvencijo se bo kuratorij boril z vso odločnostjo in doslednostjo, vendar pa ob upoštevanju splošnega gospodarskega položaja naše republike. Smatramo, da bi morala biti subvencija študentskim domovom in menzam najmanj tako visoka, da se bodo lahko krili režijski stroški za one tri mesece, ko študentje sploh niso v domovih oziroma menzah, in ko osebja menz in domov ni mogoče odpuštili ali pa poslati na brezplačni dopust. Upoštevač splošni gospodarski položaj naše republike, bo prepustil kuratorij merodajnim činiteljem, da na osnovi zbranih podatkov določijo višino res potrebne subvencije. Razvoj naših gospodarskih razmer z uvedbo novega gospodarskega sistema in zbiranje podatkov so razlog, da danes še vedno nismo v stanju oznaniti cene postelje v akademskih domovih.

Dograđitev drugega objekta na študentovskem naselju zagotovljena.

Cene postelji so najvišje na novem študentovskem naselju pod Rožnikom, to pa zato, ker je pri sedanjem stanju naselja mogoče režijske stroške deliti le na 208 študentk. Že drugo šolsko leto, t. j. v jeseni pa bo zvišana kapaciteta študentskega naselja, ker bo do takrat dogotovljen objekt II. Z veliko uvidenostjo ljudske oblasti je vlada LRS pravkar odobrila investicijski kredit v znesku 14.900.000 din. Z dograđitvijo objekta II. na naselju bomo opustili Dom I. Mozerja na Poljanski cesti, kjer nameravamo urediti stanovanja za osebje, zaposleno v domovih in menzah.

Istočasno pa bo na naselju odprta tudi menza, za katero so že pripravljeni prostori in inventar. Zaradi rentabilnosti je treba v zgradbe naselja spricati le one študente, ki se bodo voljni tudi hraniti v menzi na naselju. Le ob tem pogoju bodo študentje lahko računali tam s ceneno hrano in ceneno posteljo. Čutimo, da bo to načelo, ki ga bomo, izgleda, morali vpeljati, naletelo na nezadovoljstvo, vendar nas sili v to gospodarski račun, ker ne bomo mogli vzdrževati menze, ki ne bi dosegala svoje kapacitete.

Poseben položaj »Oražnove ustanove« in »Mundove ustanove«.

Posebno poglavje predstavlja plemenita ustanova dr. Oražna »Oražnova doma«. Kuratorij se bo moral brigati tudi za obe stavbi te ustanove, ki je namenjena predvsem študentom medicine — nezakonitim otrokom. Iz tretjega zasedanja Odbora za znanost in visoke šole z dne 22. III. 1952 nam je znano, da je deputacija študentov predlagala rektoratu, naj prevzame ustanovo Medicinska visoka šola. MVS pa ne bo zmogla stroškov vzdrževanja hiš. Ustanova je tudi v težavah, ker najemina, iz katere se vzdržuje, ni bila valorizirana. Ustanovo vodi poseben kuratorij, dejansko treh oseb, dasi je po statutu iz I. 1923 predviden poseben upravni odbor, v katerem naj bi sodelovali tudi ravnatelji nekaterih ljubljanskih srednjih šol. Kuratorij »Oražnove ustanove«, ki forj ni sestavljen v smislu statuta, želi ostati izven kuratorija študentskih domov in menz. Smatramo, da tako stajšče ni smotno. Kuratorij študentskih domov in menz naj se briga tudi

za »Oražno doma«, vendar pa je treba vsekakor »zavarovati« notranjo avtonomijo Oražnovega doma, da ostane ta redki primer mecenstva med Slovenci nedotaknjen, kot je pravilno poudaril dr. ing. Avsec, predsednik komisije za študentska vprašanja Odbora za znanost in visoke šole.

Kuratorij je tudi raziskoval stanje dr. Mundove ustanove, ter ugotovil, da je Okrajno sodišče okrajnega mesta Ljubljane vložilo mnogo truda v to, da so se ustvarili pogoji, da bodo nepremičnine pokojnega odvetnika dr. Munde služile za izplačilo štipendij. Potrebno pa bo na to še opozoriti Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane, ki je v smislu oporoke dne 23. XII. 1947 prevzel nepremičnine.

Borba za pravilen odnos napram tuji in ljudski imovini.

Pritegnitev študentov v upravne odbore akademskih domov in menz se je izkazala za zelo dobro in uspešno. Od upravnega odbora na študentskem naselju pa bi si želeli več aktivnosti, odločnosti in disciplinosti.

V zadnjem času študenti mnogo bolj gledajo na to, da je pipa zaprta in da ne gori luč po nepotrebnem ter podobno. Kljub temu si želimo še veliko več pozornosti napram ljudski imovini in napram imovini posameznikov. Tatvine med študenti morajo prenehati in so vsekakor strahota za visokošolca. Svar študentskih kolektivov v domovih pa je, da nepoštenega tovariša izsledijo in da njegovi osebnosti primerno ob upoštevanju teže dejanja tudi postopajo.

Na zadnji seji kuratorija pa se je tudi postavilo načelo, ki zlasti upravniški naselja in tamkajšnjemu upravnemu odboru ni bilo jasno, namreč, da je upravnik doma odgovoren kot hranilec za stvari, ki so jih prinesli v dom sprejeti študenti. Te odgovornosti se lahko oprostijo, če dokažejo, da so škodo na svojih stvareh povzročili študentje sami ali osebe, ki z njimi stanujejo ali pa tuje osebe, ki prihajajo v dom ali pa odhajajo iz njega.

Dr. Bronislav Škaberne, sekretar kuratorija.

Začetek razgovorov o pravilnikih združenj

S sestanka Zveze študentov 5. letnika strojne fakultete.

Sestali smo se, da bi se porazgovorili o pravilniku našega združenja Zveze študentov in tako hkrati pregledali aktivnost našega članstva ter si postavili smernice za delo, ki nas čaka.

V razgovoru o pravilniku je sodelovalo več tovarišev, ki so podali svoja mišljenja, oziroma predloge za popravke ali dopolnitve nekaterih točk v pravilniku. Ker nismo bili edini, kakšen naj bi bil znak za strojnik, je tovariš Milan Škubic predlagal, da se razpiše konkurz in da posebna komisija na osnovi ocene posameznih osnutkov osvoji najboljšega. Predsednik Željko Dobovišek je poudaril, da je lahko član Zveze vsak študent, ki ima za to moralne kvalifikacije in ki želi v delu Zveze sodelovati, brez ozira na starost. Organizacija za tiste svoje člane, ki žive v težkih gmočnih razmerah tudi skrbi s tem, da jim omogoča brezplačno hrano, dodeljuje finančne podpore, štipendije in slično. (Pri nas je tak primer tov. Burkovič, ki se je obrnil na predsednika s prošnjo, da mu ta preskrbi neko podporo, ker živi v težkih razmerah, izjavil pa je, da se v Zvezo ne more vključiti, ker je starejši.) Jasno je, da se organizacija ne bo brigala za vse tiste, ki stojijo povsem ob strani in se v organizacijo nočejo včlaniti, odnosno se za njeno delo ne zanimajo.

Ker so se nekateri študentje (čeprav je njih število majhno), pri polaganju izpitov in v odnosu nanje obnašali neakademsko in ker ti tudi sicer zaradi prepripanja s profesorji, ki so jih na izpitih zavrnili, s prepisovanjem in sličnim mečejo senico na ugled naše organizacije, je tov. Matija Klopčič predlagal, da se v Pravilnik vnese tudi točko, da je organizacija dolžna zanimati se za strokovni nivo absolviranih inženirjev, odnosno, da tak študent, ki se pri polaganju izpitov poslužuje neakademskih metod, ne more biti član Zveze. Mnogo so diskutirali tudi stažu, potrebnem za včlanjenje v Zvezo. Tako mišljenja, kot tudi predlogi (v zvezi s prvim letnikom) s. bili zelo različni. Del tovarišev se je strinjal z naslednjim predlogom: da se vsi mladinci, ki pridejo iz srednjih šol, v času do treh mesecev ne sprejmejo v Zvezo, za delo z njimi

TOVARISI — STUDENTJE

ljubljanske univerze in visokih šol v Ljubljani

Prebivalstvo Ljutomera in okolice zbrano na protestnem zborovanju pozdravlja Vaš poziv slovenski javnosti v zvezi z vprašanjem Trsta in s priključuje Vašim zahtevam, ki so pravične in dostojne.

Pozdravljamo Vaš poziv in zahteve tembolj, ker je to poziv mladine, ki se vzgaja v duhu velikih idej socializma, pravičnosti in demokratičnosti, ki je veliko nasprotje mladini v Italiji, katero skušajo vzgajati po fašističnih metodah in načelih, proti katerim se je v drugi svetovni vojni borilo vse napredno človeštvo.

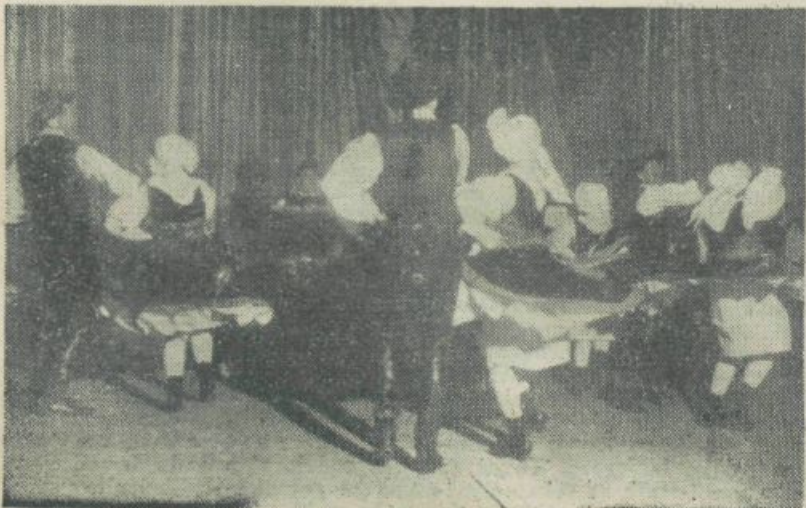
Mi vsi se zavedamo, kaj pomeni za naše narode Trst, saj gre tu za usodo desetstisočev naših bratov in sester, ki so krivično odtrgani od svoje matice slovenske zemlje. Zato odločno zahtevamo, da se vprašanje Trsta reši sporazumno z našimi narodi, kakršnih koli sklepov brez našega sodelovanja pa ne bomo nikdar priznali, temveč se proti njim uprli in borili.

Zahtevamo samo to, kar je naše in od tega ne odstopamo niti za ped. To je naš odgovor na Vaš poziv.

S tem protestnim zborovanjem manifestiramo solidarnost z Vami in vsemi narodi Jugoslavije v tej pravični stvari.

Naj živi naša borbena mladina!

Prebivalstvo Ljutomera in okolice, zbrano na protestnem zborovanju dne 3. IV. 1952

Le izlivala, Koroški ples

Mednarodna konferenca študentov-esperantistov

Letos koncem avgusta bo v Schlussee pri Freiburgu konferenca študentov, ki obvladajo mednarodni jezik esperanto. Konferenca se bo udeležilo okrog 50 delegatov iz večine evropskih držav, pričakujejo pa tudi delegate iz Amerike in Afrike.

Konferenca bo imela deloven značaj in bo razpravljala o splošnih študentskih problemih. Najprej bo govor o socialnih problemih študentov v raznih delih (ekonomski položaj, stanovanjske težave in socialno poreklo študentov). Druga točka programa je mednarodno sodelovanje med študenti. Nadalje bodo še razpravljali o esperantu v znanosti in o ustanovitvi mednarodne federacije študentov-esperantistov.

Na programu je tudi več izletov in prikazovanje raznih dokumentarnih in kulturnih filmov. Po konferenci pa bodo organizirali desetdnevno študijsko potovanje po pokrajinah Baden in Bavarska. Ob tej priliki bodo obiskali vse najvažnejše industrijske objekte, kulturne ustanove in turistične predele.

Pripravljalni odbor konference je že dobil finančno pomoč od Unesca, freiburške in kopenhagenske univerze ter bo lahko pomagal tistim študentom, ki se zaradi pomanjkanja denarja ne bi mogli udeležiti konference in študijskega potovanja.

Ustanovili smo „Klub tabornikov MVS“

Po skoraj enoletnem življenju lanske leto ustanovljenega Kluba tabornikov na medicini, smo pri nas zopet začeli z delom. Na konferenci ZŠ naše fakultete smo med drugim postavili tudi sklep, da naš taborniški klub zopet obudimo k življenju. 9. aprila smo se zbrali na prvem sestanku, bilo nas je res samo 17, toda za začetek kar dovolj.

Seznani smo se s Statutom taborniške zveze, ki ga bomo na prihodnjih sestankih še podrobneje predelali, da bo vsak naš član poznal dolžnosti in pravice tabornika. V upravo kluba smo soglasno izvolili starega tabornika Kerne Tineta kot predsednika, za njegovega namestnika pa tov. Rešek Franca, ki je prav tako že delal v raznih taborniških organizacijah. V upravi kluba sta še tov. Bonta Slavka in tov. Bregant Vanjoš.

V živahni diskusiji smo se pomenili o nalogah, ki nas čakajo in vsakdo je imel kakšen predlog, kako bi naše delo poživili in napravili čim bolj pestro. Naš klub bo deloval kot sekcija Zveze študentov, zato smo sklenili, da bomo izpolnjevali vse dolžnosti člana ZŠ, obenem pa se bomo kot celota udeleževali vseh akcij, predavanj, prireditvev ZŠ MVS.

Na sestanku pa nismo govorili samo o načrtih za bodočnost, ampak smo si zadali tudi konkretne sklepe. Kot starejši člani taborniške organizacije bomo pomagali Zvezi tabornikov z raznimi predavanji iz našega strokovnega področja in sodelovali na taboreh mlajših tovarišev kot sanitetni referenti. Da pr. bomo mogli mlajšim tovarišem tabornikom podajati čim boljše predavanja, bomo imeli na naših sestankih sami predavanja iz področja Prve pomoči, higijene itd. Tako bomo na prihodnjem sestanku obravnavali temo: uporaba trikotne rute, razkuževalna sredstva in povoji za male rane. Istočasno pa bomo na naših sestankih obravnavali tehniko taborenja, opazovanje prirode, sratka taborniško življenje. Na prihodnjem sestanku se bomo poleg poglavja iz prve pomoči naučili 7 vozlov in uporabo različnega orodja. Na sestankih pridobljeno znanje pa bomo praktično preizkušali na izletih.

Sodeč po živahnosti in zanimanju na prvem sestanku bo »Klub tabornikov MVS« res zaživel in vabimo v našo stredo vse iste kolegice in kolege z medicine, ki imajo ljubezen do narave, čut za kolektivno življenje in pripravljenost do dela.

Fizikurniki, pozor!

Izreden uspeh našega specialnega reporterja — Odkrit velevažen dokument

Našemu posebnemu dopisniku je po vztrajnem in poštenem delu končno uspelo najti »Plan fizikurnega dela na Univerzi«, ki ga je sestavil Akademski športni odbor (po domače: »Študentski inozemski Putnik« — njegova glavna in edina skrb so namreč potni listi, vize in devize). Ker se iz tega »Plana« jasno vidi množična linija fizikurnega dela na Univerzi in ker je ta plan nov dokaz za izredno pošteno delo Akademskega športnega odbora v smeri omasovljenja fizikurne na Univerzi, se je uredništvo »Tribune« odločilo, da plan v celoti objavi.

Plan fizikurnega dela na Univerzi:

- 16.—19. I. tekmovalce v Avstriji — 15 tekmovalcev
 - 7.—11. II. tekmovalce v Nemčiji — 5 tekmovalcev
 - 14.—17. II. tekmovalce v Kranjski gori za mednarodno udeležbo
 - 28. II. — 3. III. tekmovalce v Franciji — 15 tekmovalcev
- sredi marca tekmovalce v Italiji — dogovori še v teku

Naš dopisnik je po natančnem mikroskopskem pregledu »Plana« v levem kotu spodaj odkril še neko pripombo, načrtano v mikropisavi:

»Z delovanjem telovadnega društva začeti koncem januarja.«

Na žalost obsega ta velevažni akt le plan za I. tromesečje leta 1952. Da pa ustrežemo našim bralcem, bomo v kratkem objavili še plan za ostale mesece. Ker je med Akademskim športnim odborom in uredništvom »Tribune« izkopana bojna sekira, bomo nadaljnje informacije dobili na Uradu za potna dovoljenja in na ta način seznanili naše bralce z najnatančnejšimi podatki o nadaljnjem masovnem fizikurnem delovanju Akademskega športnega odbora.

Plan fizikurnega dela na Univerzi

- 16. - 19. I. tekmovalce v Avstriji - 15 tekmovalcev
 - 7. - 11. II. tekmovalce v Nemčiji - 5 tekmovalcev
 - 14. - 17. II. tekmovalce v Kranjski gori - 15 tekmovalcev
 - 28. II. - 3. III. tekmovalce v Franciji - 15 tekmovalcev
- sredi marca tekmovalce v Italiji - dogovori še v teku

Naš dopisnik je po natančnem mikroskopskem pregledu »Plana« v levem kotu spodaj odkril še neko pripombo, načrtano v mikropisavi:

»Z delovanjem telovadnega društva začeti koncem januarja.«

Zvečer na cesti

»Večernik« — Der Kurier — 10 Pfennigov — Nočna izdaja. — Mladolenti ulovili tat — 10 Pfennigov nočna izdaja. »Mladolenti ulovili tat« — široko reko ljudi na Kurfürstendammu. »10 Pfennigov nočna izdaja« — »Čez ramo ji visi velika torba. 200 časopisov ima. Lepa teža. »Se boste teh še danes iznebili?« Z trenutek prekine svoje litanije. »Če bom imela srečo. Danes je malo diši po pomladi — gotovo bo tudi kakšna napitnica.«

Čez dan sedi prodajalka časopisov kot šuš, phil. v predavalnici. Zvečer si zavže debel šal okrog vratu in gre na cesto. In spozna pri prodajanju časopisov lep kos praktičnega življenja, o katerem na univerzi ne sliši dosti.

Dnevno se pri »Študentski časopisni kolportazi« zglasi 60 do 120 študentov in študentk vseh visokih šol zapadnega Berlina. Tu jim dodeli prodajno mesto in šop časopisov in — (glej zgornj). Delo ni enostavno, posebno prvič ne. Nekateri ne zmorejo glasno ponujati svojih časopisov po ulicah — in se po prvem, popolnoma nesrečnem debutu ne vrnejo več. Drugi pa so postali izraziti rutinerji in pridejo, kolikorkrat jim čas dovoljuje. »Frankfurtska nočna izdaja« stane 10 Pfennigov. Od tega dobi 2,5 prodajalec, »Večernik« plača na dan 1,50 Mark in 3 Pfennige od vsakega prodanega izvoda. »Der Kurier« 2,50 Mark dnevno in 4 Pfennige od eksemplarja. »Kdor ima pogum in vztrajnost«, pravi šef vyletrogovine s časopisje, stud. rer. pol. Karsten Klingheil, »lahko kar dobro zasluži«. Njegova pisarna je v Jebensstrasse št. 1. Treba je sicer premagati stopnice v

4. nadstropje — zato pa se vam nudi potem skozi okno krasen razgled na ruševine za hišo. In kako se je začelo? Z jezo in z dobro idejo. Grupa študentov je šla na posredovalnico, da si najde zaslužek. Vsedli so se, igrali skat in čakali poziva, ki bi jim prinesel delo. Čakali so zastoj in šli slabe volje domov. Nato so ustanovili »Študentsko časopisno kolportazo«. Po enem letu in pol obstoja ima trdka že 5 urednikov. Začetek seveda ni bil lahak. Konkurenca drugih vyletrogov s časopisi jim je povzročila največ preglavic. Zlonamerni ljudje so se izdajali za študente in tako spravljali berlinske organizacije študentske samopomoči v slabo luč. Kljub temu so na »Študentski časopisni kolportazi« dobre volje in z zaupanjem zro v bodočnost. Dela imajo dosti in kar je glavno — zaslužek imajo...

(Po Colloquiumu.)

POPRAVEK

Na konferenci ZŠJ — Združenja medicincev je bil sprejet sklep, da se objavi popravek v zvezi z objavo o prekršku in kaznovanju člana ZŠJ Georgija Georgievskega. absolv. med. v »Združbi Tribune«.

Tov. Georgievski je odličen študent in ni imel nepravilnega odnosa do mobilizacije delovne sile za snežno akcijo. To je bilo dokazano in kazni mu je bila spremenjena na 10 dni zapora v ukor. Z ukorom je bil tovariš kaznovan vsled tega, ker nosi sam odgovornost, da se ni takoj, na dan mobilizacije opravičil.

Odbor Združenja medicincev

Popotni vtisi iz Jugoslavije

Tvegano je govoriti o popotnih vtisih le po enem tednu potovanja. Velika je namreč pri tem nevarnost, da bi nekaj slučajnega, enkratnega posplošili in pri tem ne spoznali pravega življenja. Toda — če je res, da je začudenje začetek spoznanja, bom rajši govoril o tem. Vojna in strašna zapuščenost, ki nam je od nje ostala, nas je tako zaposlila z našimi lastnimi skrbmi, da smo le redkokdaj lahko pogledali v sosesčino. Od tod izvira porazna nevednost o življenju v drugih deželah, ki je posebno za nas mlajše značilna. Res je, 1948/49 smo postali pozorni, ko smo čuli o sporu Jugoslavije s Kominformo. V zadnjih letih se je medsebojni promer povečal in vedno več čujemo slučajnih poročil o Jugoslaviji, ki govorijo o gospodarskih težavah, o decentralizaciji državne uprave in drugih ekonomsko-političnih procesih. Toda to je še vedno premalo, da bi si lahko ustvarili resnično sliko o tej veliki balkanski državi.

Začuden sem bil nad lepo pokrajino savske doline, o kateri tuji večinoma mislijo, da je ob Jadranu; presenečen sem bil nad bogatimi kulturnimi življenjem mest, nad obsežnostjo univerz in visokim številom študentov. Kako slični so naši problemi in skrbi, sem videl na Kongresu Zveze študentov. Odnosi med profesorji in študenti, vprašanje izpizov, družbeno in politično življenje študentov, ne nazadnje odnosi do študentov drugih držav, so vprašanja, o katerih diskutirate v Jugoslaviji prav tako vroče kot mi v Nemčiji. V nekem oziru sem našel celo presenetljivo sličnost z problemi mojega rodnega mesta Berlina, o katerih

terih v pretirani samoljubnosti včasih mislimo, da so enkratni. Kadar smo se dotaknili spora Jugoslavije z Kominformom, sem se začutil prestavljenega v atmosfero Berlina med blokado. Vse to se mi zdi še en dokaz za nujnost sodelovanja med študenti obeh držav.

Bili so tudi trenutki, ko sem s potrptostjo in sramom videl ostanke tiste nesrečne zasedbe Jugoslavije po Nemcih, kot so spominke plošče padlim na univerzah. Danes je treba to jasno povedati s posebnim poudarkom na tem, da je danes veliko mladim Nemcem, ki prav iz reakcije na nacionalistično preteklost iščejo boljše poti mednarodnega sodelovanja. Na demonstracijah proti Weitu Harlanu v Freiburgu so prvič jasno spregovorili, toda bodite prepričani, da so taki ljudje na vseh nemških univerzah.

Za vsako potovanje v inozemstvo so odločilni osebni stiki. Naši jugoslovanski prijatelji so nam na nepozaben način pokazali svojo gostoljubnost, odstranjujoč s svojim odličnim znanjem jezikov eno glavnih težav v mednarodnem življenju. Zadržano vzdušje diplomatskih pogajanj se ne more roditi mednarodnega razumevanja in sodelovanja, ampak mora to biti osnovano na mnogoštevilnih osebnih prijateljstvih prav med mladimi ljudmi obeh narodov. Še posebej zaradi tega mi je povabilo v Jugoslavijo tako mnogo pomenilo in upam, da bodo temu sledili še mnogi obojestranski obiski študentov naših in vaših univerz.

Za »Tribuno« napisal Hans Rehfeld, cand. phil., predsednik ISSF.

Iz razgovorov z inozemskimi udeleženci festivala

DIETER KREPLIN, WORLD UNIVERSITY SERVICE, BONN, ZAHODNA NEMCIJA

Iz Nemčije smo prišli študentje štirih univerz: Hamburg, Bonn, Göttingen, Heidelberg. Vožnja je bila čudovita, saj je večina nas prvič videla Alpe, razen tega pa smo imeli čudovito vreme. Sprejem nas je presenetil, saj nas je pričakalo več ljudi, kot je bilo nas. Moram se zahvaliti našim jugoslovanskim tovarišem za izredno tople sprejeme, zelo dobro namestitve v hotelu, kjer smo se po naporni 24-urni vožnji lahko odpočili.

Prvo, kar sem opazil, ko smo prišli v Ljubljano, so bile množice demonstrantov, ki so krožile po ulicah. Naši študentje o problemu Trsta, ki je za vas trenutno najaktualnejše vprašanje — žal — še malo vedo. Vendar na je, da se tako izrazim, prestrašilo, ko smo zvedeli, da so se zapad-

ne sile vsedle v Londonu za zeleno mizo in hočejo razpravljati o problemu, ki se tiče predvsem Jugoslavije, brez udeležbe jugoslovanskih delegatov. To je obsojanje vredno. Javno je, da se vprašanje Trsta ne da rešiti brez udeležbe Jugoslavije. Morda me tržaško vprašanje intenzivno zanima prav zato, ker vidim v njem precejšnjo sorodnost z našimi ozemeljskimi problemi, na pr. Posarje.

Se nekaj bi rad poudaril. Festival, ki ga je priredila Zveza študentov Jugoslavije v Ljubljani, je vsekakor mnogo doprinesel k poglobitvi stikov med jugoslovanskimi in nemškimi študenti. To je zelo važno in zato vsak uspeh v tej smeri toplo pozdravljam.

Dieter Kreplin, Wus, Bonn

LETOS PRIČAKUJEMO OKROG 2000 INOZEMSKIH ŠTUDENTOV

Zveza študentov Jugoslavije bo letos sprejela okrog 2000 inozemskih študentov, ki se bodo udeležili delov.

nih akcij, ekskurzij, festivalov in drugih prireditvev. Na tehniške prakse bo prišlo v Jugoslavijo okrog 120 tujih študentov, v zamenjavo pa bo odšlo okrog 200 študentov tehnike iz FLRJ v inozemstvo in sicer v Avstrijo, Švico, Nemčijo, Dansko, Izrael, Anglijo, Francijo, Holandsko in Švedsko.

Zanimivosti iz znanosti in tehnike

Chichaški kinematografi in televizija

Okoli 25% chichaških kinematografov je moralo v zadnjem času prekiniti s poslovanjem zaradi nezadostnega števila obiskovalcev. Vsekakor ob tem ni težko razumeti, zakaj se borijo lastniki kinematografov proti televiziji.

Novi tipi radijskih aparatov

Naša radijska industrija nam v tem letu pripravlja nove aparate. V proizvodnji sta zaenkrat dva tipa novih radijskih aparatov, in sicer »Tesla 52« in »Kosmaj 52«. Aparati »Tesla 52« imajo eno elektrono več. Znanost izboljšanja je pri teh aparatih reprodukcija nizkih in visokih tonov. Na aparat je možno priključiti električni gramofon in še en zvočnik. Skatlja je mnogo okusnejša kot pri prejšnjih tipih in na skali je vpisanih več postaj. Predviden je sprejem srednjih in kratkih valov ter priključek na razne napetosti od 110 do 240 voltov. Aparat »Kosmaj 52« pa predstavlja še prehod k luksuznim radijskim sprejemnikom. Skala je poševna, zelo pregledna. Aparat ima 4+1 elektrono, med njimi tudi magično oko. Vgrajena ima vsa tri valovna področja.

Število radijskih aparatov v svetu

UNESCO je pred kratkim izdal statistiko o radijskih sprejemnikih. Število radijskih aparatov v svetu znaša okoli 181.849.000. Glede na posamezne celine in število prebivalcev (v oklepaju) je stanje naslednje: 1.315.000 aparatov (198 mil. 393 tisoč prebivalcev), Oceanija 2.463.000 (12.403.000), Azija 11.725.000 (1.260.271.000), Juž. Amer. 6.453.000 (107.101.000), Sev. Amerika 9.654.000 (215.823.000), Evropa 63.351.000 (585.572.000).

Televizija Evropa — Amerika

Pred kratkim je ameriški radio v svojih oddajah za Evropo poročal, da je ameriškim znanstvenikom uspelo sprejeti na Luno po-

slan in odbit televizijski program. Na ta način bo torej postala v do- glednem času televizija preko Atlantika docela možna. Dokler pa ta stvar še ni uvedena v prakso, se nameravajo posluževati drugih sredstev. Tako predvideva angleška družba BBC prenos kronanja nove angleške kraljice Elizabete II iz Anglije v ZDA. Ker je neposreden prenos televizije na tako razdaljo zaenkrat še nemogoč, bo med prenosom letelo 6 do 10 letal, ki bodo služila kot vmesne postaje in to na višini 10.000 do 12.000 metrov. To bo prvič v zgodovini televizije, da bo omogočena televizijska zveza preko Atlantskega oceana.

Radar v borbi proti prometnim nesrečam

Doslej je več kot en milijon ljudi izgubilo življenje v ZDA pri avtomobilskih nesrečah. Statistika urada, ki raziskuje varnost prometa, kaže, da je bilo v letu 1950 35.000 mrtvih in 1.200.000 ranjenih, za lansko leto pa obetajo še večje številke. Zato strokovnjaki iščejo tehnična sredstva, ki bi zmanjšala število avtomobilskih nesreč. Tako so sedaj predlagali upeljavo posebne naprave, ki bi uporabljala v kombinaciji princip radarja in fototcelice. Ta naprava bi v primeru nevarnosti avtomatsko sprožila zavore in na ta način prihranila oni čas, ki ga sofer porabi, da potem, ko opazi nevarnost, zavre. Ta čas je sicer pri treznem vozaču precej kratke, okoli 3 četrtine sekunde, vendar pomeni to pri brzini 100 km na uro že 21 metrov.

Avtomatska meteorološka postaja

V ZDA je v preizkušnjo nova avtomatska meteorološka postaja. Ta postaja ima v sebi poleg običajnih instrumentov še majhen radijski oddajnik, ki lahko deluje nepretrgano 6 mesecev. Tako postajo prenesejo z letalom na zaželen kraj, jo pritrdijo in postaja pošilja po radiju podatke o vremenskih prilikah. Poizkusna postaja je bila

Nadaljevanje s 1. strani

pravilne ocene bližajoče se fašistične nevarnosti, ki je pretila slovenskemu narodu, se je dejavnost zelo razgibala, krog simpatizerjev Partije pa se je znatno razširil. Za prvi maj 1937. leta, ki smo ga praznovali v luči Manifesta Ustanovnega kongresa, je zagorelo v ljubljanski okolici mnogo kresov; vso noč je rahlo deževalo, premočeni smo prišli na Krim, kres pa je neugnan gorel. Pred samo Univerzo pa so študentje zažgali velik sod cunj, namočenih v nafti. Tudi tivolska aleja je bila v ognju. To akcijo je organiziral s študenti — komunist Rudi Janhuba.

Krog tistih, ki jih je družila ideja Proega maja, je iz leta v leto naraščal, zajel je tudi Univerzo in kmečko delovno ljudstvo. V delavskih centrih in revirjih pa je bila živa že dolgo let. Obraz prenekaterega študenta, ki sem ga poznal pred vojno, se mi je nanovo razodel v svitu partizanskega ognja. Saj sploh ni bilo edince ali ustanove, v kateri ne bi kot partizan ali politično kulturni delavec sodeloval in soustvarjal naš napreden študent. Tu na teh tradicijah naprednih borbenih, požrtvovalnih študentov moramo graditi današnji lik študenta.

Se to in ono bi lahko povedal, saj to so le bežni utrinki. Provi maj je bil vedno pregled naših borbenih sil. Tak je tudi danes in tak mora ostati, se zaključil tovariš Kreft. Ko sva se poslovila, nas je povabil na kresovanje: »Vsi pridite, kresovi so kot nalašč za obujanje spominov.«

Domov grede so se zorstili pred mojim notranjimi očmi vsi tisti nepozabni, borbenosti polni Provi maji: na Mežakliji, Pokljuki, pa tudi na Opčinah pri Trstu. Mimo mene se vale kolone utrjenih kraških proleterjev, črnolasih in od sonca ožganih Garibaldincev, kolone tankov Cetrlje armade z zvezdami in rdečimi napismi: »Provi maj bomo praznovali v Trstu!« Pa prav zares smo ga.

Tudi danes ga praznujemo v borbi za Trst.

Cepprav naše roke niso žuljave, mišice ne vozličave, toda srca utripajo v istem utripu in v službi dela je naš razum.

R. J.

OBVESTILA UPRAVE »TRIBUNE«

Prosimo naročnike Tribune, da jim prej posredujejo zaostalo naročnino. Zaradi velikih stroškov za tiskanje položnic prosimo, da ljubljanski naročniki vplačajo naročnino v upravi Tribune, Kongresni trg 11 (poslojce Univerze) 1. nadstropje vsak torek, četrtek in petek od 12—13.30. Naročniki izven Ljubljane naj nakažejo denar na naš tekoči račun: »Tribuna«, list ljubljanskih študentov KB 601-90332-24. Celoletna naročnina je din 120. Uprava.

postavljena na Mt. Washington na Aleutih in se je dobro izkazala, čeprav je morala delovati v mrazu —60 stopinj in viharjih z brzino 160 km na uro.

KAKO SE ŠOLAJO NA HAVAJSKIH OTOKIH

Tudi v Honolulu — mestu, ki je najdalj od vseh drugih mest na svetu — imajo univerzo, kjer študira poldrug tisoč študentov.

Javno šolstvo je skoraj brezplačno. Imajo pa mnogo privatnih šol, ki pa so ver- skega značaja. Vsaka vera oziroma sekta ima še svojo dodatno šolo; ker v državnih šolah ni verskega pouka, Osnovna šola traja navadno 6 let, sledi triletna srednja šola in triletna gimnazija, nakar lahko vsakdo po opravljenem zrelostnem izpitu študira na havaljski univerzi — če ima mnogo denarja!

Uradni jezik na univerzi je angleščina, čeprav je študentov angleškega oz. ameriškega porekla najmanj. Večina so Kitajci, Japonci, Korejci in Filipinci, precej je tudi Portugalcev in Špancev, Američani pa gre- do raje študirat v Združene države.

LAPONSKA KULTURA

Laponci žive na skrajnem severu Evrope. Mislili bi, da je ta preprosti narod, ki živi divje v teh pustih predelih, popolnoma odrezan od kulturnega sveta.

Laponci imajo skupno šol, v katerih se otroci uče v narodnem jeziku. Tudi učitelji so Laponci, ki s jih posebej zato, s precejšnjim trudom, izsolali v Stockholm. Nekaj laponskih otrok obiskuje tudi švedske oz. norveške šole. Dvanajst mladih Laponcev na Švedskem obiskuje učiteljske, trije pa gimnazijo. Dva Laponce sta vpisana na stockholmski univerzi kot redna študenta.

Na Švedskem imajo Laponci dva časopisa v lastnem jeziku, enega pa na Norveškem. Ti časopisi so zelo popularni med laponskim prebivalstvom, saj ga z letali pripeljejo skoraj v vsako laponsko vasico na daljnem severu. O književnosti ne moremo govoriti, vendar pa sta se v švedski književnosti uveljavila dva pesnika, Tuuri in Skum, ki sta laponskega porekla. Oba sta storila mnogo — uvedbo laponskih šol in vzgojo prvih učiteljev.

Z ekonomske fakultete

Kakor požar je zajelo tudi ekonomsko fakulteto ogorčenje ob vesti, da v Londonu nesramno mešetarijo o našem narodnem ozemlju. Večer za večerom so naši študentje skupno z ostalimi prebivalstvom na ulicah v Ljubljani izražali gnus nad tem početjem. Medtem ko so izražali svojo pripravljenost, da se tudi borijo, če bo treba, za naše pravice z orožjem v rokah, se je našel na naši fakulteti študent Tomaž Pavlič, ki pravi, da je demonstriranje neumnost, ne samo to, še več: da tržaški Slovenci ne marajo k Jugoslaviji in da primorski Slovenci nočejo ostati v sklopu naše države, ampak bi šli, če bi le mogli, pod Italijo. Pavlič je na konferenci in se misli poleg v privatnih pogovorih izražal in zagovarjal tudi javno. S svojimi trditvami je žalil patriotska čustva prisotnih študentov, zato so ti enoglasno zahtevali, da se odstrani s konference.

Na zahtevo študentov je bil Pavlič zaradi sovražne propagande predan disciplinskemu sodišču fakultete, ki ga je na javni razpravi v sredo, dne 16. IV. obsodilo na 2 leti izključitve z vseh visokih šol FLRJ. Disciplinski tožilec in Zdrženje ZŠJ smatra, da je ta kazen premla in se bosta pritožila na disciplinsko sodišče II. stopnje.

Pišo o nam z gradbene ...

Devetega aprila in v nadaljevanju 17. t. m. smo imeli na gradbeni fakulteti sestanko združenja. Obisk je pokazal rastoče zanimanje za novo organizacijo. Saj se že dolgo ni zgodilo, da bi bila predavalnica, kjer so običajno konference, tako polna.

V prvi točki dnevnega reda je tov. Boris Mikoš, član UO ZŠJ, na zanimiv način poročal o delu I. kongresa ZŠJ v Zagrebu. Ker je bilo poročilo zelo obširno, smo morali ob 23. uri konferenco prekiniti in jo nadaljevati 17. t. m. v predavalnici na Grabnu. Tu je tov. predsednik podal poročilo o delu odbora in analizo stanja na fakulteti, kar je izpadlo nekoliko preveč splošno. Nato je poročal še o uspehih, ki jih je združenje v času svojega obstoja že doseglo, kakor na pr.: učrstitve organizacije, uspeša družabna prireditve, rešene perečih ekonomskih problemov in drugo. Diskusija, ki sledila, je črpala iz strokovnih in političnih problemov na fakulteti. Z odobravanjem prisotnih je bilo preprečeno sprejetje v ZŠJ tov. Roncattija, ki je v zvezi z demonstracijami za Trst dajal neumestne in sovražne izjave in pa tov. Cvetanovića, ki je po pričevanju tovarišev iz njegovega leu i najprvo izjavil, da v novo organizacijo ne bo stopil. Kmalu na to pa, da ga naj vpišejo, ker bo organizacija nudila članom dočlene bonitete. V nadaljevanju je bilo še govora o knjižnici gradbenikov, korespondenci z inozemskimi študenti, klubih in drugo. Združenje je sprejelo tudi predlog naj se vsled organizacijskih problemov izmenja predsednika združenja in da novega postavi tov. Edo Mali, študent II. letnika. ato je tov. Veber, ki uspešno vodi delo študentske študijske komisije, poročal o njenem delu in problematiki. Obenem je tudi na kratko omenil, kaj predlagamo študentje za revizijo študijskega programa. Ker pa so sedaj pri teh predlogih sodelovali le posamezniki, je predlagal, naj se o problemih študija v letnikih izvede širša anketa, kjer naj čim več študentov konstruktivno sodeluje. Iz tega pa se naj potem izberejo realni predlogi, naj se jih utemeji in nato preda fakultetni študijski komisiji učnega osebja v nadaljno obravnavo. O študijskih problemih

je na koncu spregovoril še tov. prodekan inž. Bleiweis, ki je sestanku prisostvoval kot gost.

S konference, ki se je končala v pozni uri, smo odhajali z ugotovitvijo, da je uspešna. Upamo in želimo pa, da bodo prihodnje pri večji sistematičnosti diskusije in boljši pripravljenosti posameznikov in letnikov z podrobno premišljenimi in utemeljenimi predlogi in izjavami, ki se naj ne sestavljajo šele tik pred začetkom konference ali pa med samim potekom, temveč naj se črpajo iz vsakodnevnih napak in uspehov, iz pozitivnih in negativnih izkušenj življenja in dela na fakulteti. S tem bomo dosegli, da bodo naši sestanki po času krajši, po vsebini in zaključkih pa bogatejši in konkretni. Ali na kratko: dosegli bomo v našem delu večjo storilnost.

Kje so meje naše potrpežljivosti

Ze za časa bivše Jugoslavije, posebno pa med narodnoosvobodilno vojno so bili študentje rudarstva zgled vsem študentom na Univerzi v Ljubljani, saj jih je več kot polovica dala svoja mlada življenja za domovino. Ko pa se ponovno postavlja vprašanje braniti naše narodne meje pred oživiljenim fašizmom, so se pokazali v naših vrstah ljudje, ki niso niti Slovenci niti Jugoslovani (sodeč po njihovem obnašanju), ki ne spadajo v naše vrste, še manj pa, da živijo na račun delovnih ljudi.

Ko so se dne 31. marca zbrali vsi študentje rud.-met. fakultete, da bi šli na demonstracije, je Hrastnik Jože, absolvent rudarstva, odklonil sodelovanje na demonstracijah. Enako stališče je pokazal na konferenci, da ne bo šel med nezane kričanje, ki zijajo po ulicah. Ljudska oblast mu je dala možnost, da popravi svoje napake iz časa okupacije, ko ni našel poti v partizane, temveč je služil v nemški vojski, s tem, da mu je dala možnost študija na Univerzi in ga štipendirala (štipendist rudnika Kreka). On pa se je pokazal popolnega parazita, ki je pod parolo študija vedril. Mar je to ponašanje vredno absolutnega rudarstva, ki bo v nekaj mesecih stopil v produkcijo, kjer naj bi predstavljal lik socialističnega inženirja? Mar bo naš delavski razred dopuščal, da taki ljudje zasedejo vodilna mesta rudarskih obratov?

Za nas Slovence — Jugoslovane, je jasno, da ne bomo nikdar in nikoli pustili povratka temnim, klerofašističnim silam. Zato smo in tudi bomo demonstrirali, pa tudi prijelj orožje v roke, če bo potrebno. Postavljamo vprašanje: ali naj še redimo na znoju naših delovnih ljudi parazite ali celo zastrupilce našega naroda, ali naj še dopuščamo, da bodo ljudje takega kova vedrili po naših institutih? Tem ljudem ni mesta med nami!

sprejema v svoje vrste tudi pošlene patriote, ki z verskimi čustvi se niso na jasne. Nekdo, ki izpolnjuje programsko načela ZŠJ, lahko kljub temu bodi v cerkev — naloga organizacije je, da mu posreduje res pravi znanstveni pogled na svet in družbo. Nemogoče pa je, da bi bil član ZŠJ človek, ki se v svojem žetrujem klerikalnem prepričanju še utrjuje z obiskovanjem predavanj na teologiji. In še manj je mogoče, da bi tak človek vzgajal našo mladino. Naš delavski razred ne more dopustiti, da bi taki ljudje razbijali stave njegove borbe in dela, pa naj so strokovno še tako dobri.

Se nekaj bi pripomnil ob tej priliki: čudno se mi zdi, da je precej slavistov, ki z verskimi zadevami se niso razistili. Čudno je to tem bolj, ker imajo prav slavisti v teku vsega svojega študija možnost spoznavati uničujoč vpliv cerkve na slovensko kulturo in literaturo se posebej. Od fakrat, ko so na povelje cerkve gorele prve slovenske knjige, pa do požiga Cankarjeve Erotike in še naprej se je cerkev pokazala kot zagrižen sovražnik slovenske literature in kulture sploh. Se tako pristanski človek teh dejstev ne more izpodbijati; zato se je res treba čuditi nekaterim slavistom, ki kljub vsemu temu še vedno nasedajo prozornim vabam vatičanske reakcije.

Naš obračun

V soboto 5. aprila smo študentje druge letnika pravne fakultete, pred predavanjem profesorja dr. Maksa Šnuderla izgnali iz poslopja naše univerze študenta Mer-

čuna za posledice sam. Kar se pa tiče prekrškov, so dovolj veliki tudi za kazenski postopek. Mi igramo z odprtimi kartami in ne bomo več polemizirali: za nas je prav tisto, kar služi uditvi naše študentske organizacije in napredku naše najvišje znanstvene ustanove in končno kar služi naši socialistični stvarnosti. V tej stvarnosti živimo in smo zlasti mi študentje prava nanjo najbolj navezani. Mi bomo družbeni inženirji socialistične družbe, zato naj se Merčun ne čudi, če bo izključen iz naše sredine, ker ie kot sam pravi, »burzuje, ali kot pravimo ari, hlapec, ki je izgubil svojega gospodarja, ker se je žal prepozno rodil. V jezi: sedaj pljuje okoli sebe, kamorkoli pride. Toda mezde mu mi ne bomo plačevali. Vse kar je nam sveto in dobro, je zanj pregrešno in zlo, nazadnje pa se je spozabil tako daleč, da je začel zasmehovati celo našo narodno zavest. To je pač skrajnost, ki mu je ne moremo več dovoliti. Kocka je padla, Merčun! Vrgel si jo ti. Zdaj je čas, da sprejemo tudi mi, saj smo dve leti poslušali tvoje nesramnosti. Dve leti smo zaman čakali, da nehaš s svojimi umazanijami, sedaj pa je našega potrpljenja konec. Kače ne bomo več redili na svojih prsih!

Ob slučaju Merčuna je potrebno, da se vsi študentje ljubljanske Univerze zavemo svoje dolžnosti. Mi juristi smo lahko ponosni, da smo dali dober zgled, kako je treba obračunavati s takimi tipi, kot je Merčun in comp. Energično je treba izrečiti plevel, ki zavira našo zdravno rast in delo napredne študentske organizacije, katere člani smo. S tem se bodo naše vrste okrepile in ozdravile. Tudi Merčun nam je v tem pogledu mnogo koristil, saj nam je pomagal odpreti oči in nas zdraditi iz sna. Merčun se je pokazal ne samo kot razredni sovražnik, temveč tudi kot protinarodni element. Njegove izjave, da ga je sram, da je Slovenec, da nima nikake nacionalne zavesti, so vzbudile gnus tudi pri apolitičnih študentih, ki se do sedaj niso nikjer udeleževali in stali ob strani. Če je imel Merčun namen, da se osovraži pri študentih, je v tem docela uspel. Vprašanje je le, kako smo ga mogli tako dolgo trpeti med nami. To je samo zaradi tega, ker smo predobri, ker mislimo, da so taki vsi študentje. Res nas je večina dobronamernih, toda med zdravim sadjem je vedno nekaj gnilega, ki ga pa moramo nemudoma odstraniti, da ne okuži zdravega.

Tako je tudi z nami. Če nam Merčun ni mogel škodovati, se zahvalimo samo zdravemu jedru in nazorom naše študentske mladine. Dolgo smo sicer spali in čas je, da se zbudimo, prečistimo naše vrste, da bomo nato zaživelj lepše, da bo med nami zavladala iskrenost in tovarištvo. Individualistov Merčunovega kova ne bomo trpeli, ker so sebičneži in jim ni za skupnost. Naša naloga pa je, da se vzgajmo na univerzi v sposobne strokovnjake, pa tudi v moralno močne in tovariške, naši socialistični skupnosti, koristne ljudi, ki bodo po končanem študiju sposobni prevzeti odgovorne naloge. Mladi smo še in zato je bodočnost naša; ker jo bomo gradili mi, bo tudi taka, kakršno bomo zgradili. Vsi Merčuni pa bodo izločeni in onemogočeni.

TRIBUNA, list ljubljanskih študentov. Izdaja Zveza študentov Jugoslavije. Urejuje uredniški odbor, zanj: Miloš Mikeln. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kongresni trg 11/I. Tekoči račun pri KB 60-90332-24. Cena izdaja 10 dinarjev, letna naročnina 100 dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Rotacijski tisk Tiskarne Tometa Tomšiča, Ljubljana.

ČRNO NA BELEM

Ljudje z dvojno moralo ne morejo biti vzgojitelji

Študentje slavistike na filozofski fakulteti so na sestanku sekcije ZŠJ dne 10. aprila poleg drugih vprašanj obravnavali tudi primer tov. Plestenjaka, študenta slavistike, ki že poučuje na gimnaziji. Tovarišu Plestenjaku so jasno povedali, da človek, ki je vsehkozi klerikalno usmerjen in ki čuti potrebo, da obiskuje predavanja na bivši teološki fakulteti, ne more biti vzgojitelj mladine, saj bi jo vzgojil po načelih, ki so povsem nasprotni naši družbeni stvarnosti. Glavni argument, ki ga je tov. Plestenjak navajal v zagovor, je bil ta, da si še ni udelil svojega svetovnega nazora, da išče resnico in da zato obiskuje tudi predavanja na teologiji. Jasno se je izkazalo, da to ni noben argument, ker bi tako strasten iskalec resnice, kot je sebe hotel prikazati tov. Plestenjak, poleg predavanj o bivanju božjem obiskoval tudi predavanja o marksističnem pogledu na svet, če bi mu res šlo za resnico. Videli pa smo, da je Plestenjak »resnico« že davno našel in da si sedaj to »resnico« samo še utrjuje z obiskovanjem predavanj na bivši katehetski šoli. Tov. Plestenjak je hotel razbiti enotnost naših študentov na zelo prefinjen način, ko je izjavil, da, če je kriterij za članstvo v ZŠJ vernost, potem on jasno ne more biti član Zveze. Čeprav si postopal zelo pamešno, smo se vendar spregledali, Plestenjak! Jasno je, da je ZŠJ vzgojna organizacija, ki

čuna in mu do nadaljnjega prepovedali vstop v poslopje naše univerze. To naše ravnanje naj vzamejo na znanje tudi vsi oni elementi, ki mislijo še nadalje rovariti med zavedno študentsko mladino in razdvajati naše vrste. Zgodilo se jim bo isto, če ne še kaj hujšega. Nikar naj ne mislijo, da bodo s fraziranjem kogarkoli izmed nas prešlepli. Naša metla bo temeljito pometla vse smeti, o tem so lahko prepričani. Ne bomo ostali na pol poti in kogarkoli še naprej božali. Božanja je bilo dovolj, ker so tisti, ki smo jih božali, še naprej grizli. Ker torej ne gre zlepa, bo moralo iti zgrda. S tem računajte, gospodje Merčunovega kova!

Prijava za disciplinsko komisijo je sestavljena. Sestaviti je ni bilo težko, saj je snovi na pretek ne samo za disciplinski postopek, temveč tudi za kazenski. Merčunova nesramnost in objesnost ni poznala meja in je bil res že skrajen čas, da smo ga izločili iz naših vrst. Ne morda, ker je bil preveč nevaren, temveč ker je postajal iz dneva v dan bolj siten. Mrčes, ki je preveč nadležen, mora računati s tem, da bo uničen. Dobro bi bilo, da bi si to zapomnili tudi njegovi zagovorniki, ki so se semintja že začeli oglašati, bodisi javno, bodisi skrivaj. S tem, da mu sugerirajo, da njegovi disciplinski prekrški niso dovolj grobi za izključitev iz Univerze, in da predavanja vseno lahko poseča, njega sicer opogumljajo, nas pa nikakor ne bodo prestrašili! Če se bo Merčun prikazal v poslopiju univerze, predno mu mi dovolimo, bo odgovarjal

Peavljčena Atlantida

je v resnici obstojala

Svetel žarek je posvetil o skrivnostno temo, v katero je bila tisočletja zapita Atlantida, ki je po računih prof. Felipoffa izgubila leta 7256 pr. n. d. v morski globini.

Raziskovanja Louisa C. Oliverja, ki so dala predragocene dokumente, izvirajoče iz dobe Atlantide, pričajo o obstoju tega šestega kontinenta, o katerem nam je poročal Platon in prerokoval Schliemann, ki je na smrtni postelji napisal znamenite besede: »Atlantida ni samo kontinent, ampak je tečaj civilizacije! In ni se motil.

Odločilen dokaz se je ponudil egipčanskemu profesorju Mohamedu Youssufu, ki je imel edinstveno srečo, da je odkril na nekaterih bronastih tablicah, segajočih nazaj o leto 6000 pr. n. d., razodešča nekega duhovnika boga Ra (bog sonca). Pri povratku s popotovanja po afriški deželi, identificirani z berberskim delom. Maroka, je pripovedoval o jeziku hieroglifov in s klinopisnimi znamenji, da je to, kar pripoveduje, prepisal iz spisov, ki so last ondodnih prebivalcev, in da je obiskal svetlešče Ma-Ker, kjer je opazil kip, ki ponazarja oblikovanje Atlantide. Sledi seznam čudovitih stvari: zlati kipi prekrasnih mož in žena, vojščakov, živali, templjev, hiš, modelov ladij na več jader, velikiški voz, z dragulji posejani pasovi, diademi, zapestnice, knjige in tajne snovi, ki je ostala neznana celo čuvajem templja Ma-Ker; končno mumificirani predmeti, zaprti v zabojce iz pisane stekla, verjetno feničanskega izvoza.

Dokaz, da je feničanski starček živel za časa Atlantide, nam nudi napis, prezan o vazo, izhajajočo iz templja s prosojnimi zidovi, ki ga je odkril Schliemann v Mikenah. Razodeva nam, da so Egipčani potomci Misorja, kralja Atlantide.

Vendar je tudi geograf Berlioux točno identificiral o maroškem Atlantu prvotno ognjišče, ki je razsvetlilo dva svetova. Ponabljamo, dva svetova. V dialogu s Krifonom poroča Platon: »Atlantsko morje je imelo otok pred ono ožino, ki jo kličete Herkulejevi stebri. Ta otok je bil večji kot Libija in Azija skupaj in od tega se je z ladjo prišlo na druge otoke in od teh na ves kontinent na nasprotni strani.

Razumljivo je, da ni nobeden od znanstvenikov, ki so se bavili z grškimi teksti, pomislil, da je bila o besedah »kontinent na nasprotni strani« prerokovana Amerika!

Ne bomo omenjali niti kozmografa Toscanellija, čigar geografska karta je zapeljala v zmofo pomorščaka Kolumba.

Zadošča, da razmišljamo o sporocnih Platonovih stavkih, pa bomo razumeli, da namigujejo na obstoj kontinenta onstran Atlantide, ki ga je leta 1492 odkril nesmrtni Genovezan po zaslugi srečnosne napake v popotnem načrtu o Indijo, ki ga je zarisal Toscanelli.

Dragocene starine, ki so jih doslej našli v preiskanem pasu berberskega Maroka, so: bronasta plaketa, na katere stranicah so prezani abecedni znaki neznane jezika in hieroglifi, ponazarjajoči verjetno letne

čase, torej nekaj koledar, bronast idol, ki predstavlja predzgodovinskega človeka, golega, z živalsko kožo v levi roki, ogrlica iz zelenih koral (edinstveni primer na svetu), s petdesetimi ročno izdelanimi jagodami, majhen srebrni bivol, ki je pravkar sklonil glavo nad skrčene prednje noge, čigar posebnost je ta, da nosi rogove ameriškega bizona. Ta skulptura je pritegnila vso pozornost raziskovalca, ker bi mogla pričati, da je nekoč tak, sedaj posem izgubljeni bivol, živel v atlantskih in ameriških pokrajinah.

Po Platonu vemo, da so se kralji Atlantide vsakih pet let zbirali na velikem otoku v Poseidonovem templju. Ob tej priliki so ujeli brez orožja svetlega bivola, o katerega je po zagovarjanju prišel bog, in ga zaklali pri stebri iz meg. V ta kol so bili vrezani zakoni: po prisegi v svojem in svojih podložnikov imenu, da jih bodo čuvali, se je vsak pokropil s krvjo in vsi so jo pili ter bogu posvečevali zlate steklenice.

Beseda Thaurus izhaja iz feničanske thau (znamenje) in simbolizira žipljenje in smrt, gibanje in mirovanje, in bivol je simboliziral ustvarjalno moško silo in tudi moža. Zato torej se je bivolov lik pojavil v kamnitih risbah prvotnih obdobj, krasil prizore asirsko-babilonske umetnosti in stalno nastopal na nopenih stare Grške in Magne Grece. V srednjem veku je bivol s svojo nevarno besnosnjo dražil množice gledalcev na viteških turnirjih in ti prizori se ponavljajo še dandanes na bikoborbah.

Te starinske dragocenosti, ki so prišle na dan, imajo neprecenljivo znanstveno, geografsko in umetnostno vrednost, kajti pričajo nam o obstoju in približni legi legendarne Atlantide in razodevajo razvojni proces njene umetnosti v razmerju z različnimi stopnjami te civilizacije.

Termiti - ljudožrci

Veliki perujski pisatelj Garcia Vertua Calderon pripoveduje v svoji noveli tragično zgodbo o seringueiru (nabiralec kaučukovega soka), ki je sam s svojo ženo živel v kolibi ob prifoku reke Amazonke. Nekega večera, ko je bil v koči z bolno ženo, je začel od daleč čuden šum, ki je polagoma postajal vedno razločnejši. Pomolil je glavo skozi okence in opazil komaj razločno rjavovo maso neskončno dolge vojske termitov, ki se je bližala ubogi koči. Nabiralec je poznal te krute žuželke, vedel je, da se v milijardah vržejo na bitje, ki ga lahko oblegajo in spoznal je tragedijo, ki ga čaka, če ne steče k reki in se prže v vodo. Toda žene z mrzlico ni mogel prenesti tem manj, ker se je že znočilo in ni bilo lahko razločiti staze, ki je vodila k reki. Tedaj se je zabarikadiriral v koči in skušal zamašiti vsako špranjo, skozi katero bi utegnili prodrati napadalci.

V tem je brezkončna rjava vojska obkrožila borno stavbo in že se je čulo škrljanje čeljusti, ki so načelnale deske, da bi si utrle pot v notranjost. Čez čas je nabiralec, ki je položil ženo v visečo mrežo, s tesnobno opazil prve vrste, ki so med stiki prodrle v notranjost. Tedaj se je pričela tragična borba: nabiralec je pobijal in mečkal tisoče živalce, toda valovi si slede vedno številnejši. Več ur traja borba med možem in žuželkami, tisoči termitov so padli, toda vrste preostalih so vedno gostejše in številnejše. Tesnoba se spremeni v blaznost, že je telo samega nabiralca posuto z nešteti žuželkami... dokler ni mož v blazni prenapetosti na stečaj odprl vrata in se blazen od strahu vrgel v vojsko malih sovržnikov. Da je dosegel reko in se vrgel v vodo.

Zjutraj, ko je bil končno rešen pred nevarnostjo, se je vrnil v kočo: v mreži ni našel drugega kot okostje zapuščen žene.

Fantazija ali resnica?

V Mercure de France (marec 1951) pripoveduje Marcel de Roy, kaj je videl med svojim bivanjem ob slonokoščeni obali. Na bolj izpostavljenem kraju je bil zaprt domačin v občinskem zaporu. Neke noči je prišla do zopora vojska termitov (iz orste, ki jo avtor imenuje »magnans«) in ga napadla. Kriki in strahotno optje so vzmernirjali nočno tišino: bili so kriki nesrečnega jetnika, ki so ga napadli termiti. Zjutraj ni bilo v celici drugega kot golo okostje: termiti so požrli poslednji kosček mesa.

Na koncu je treba poudariti, da vizija perujskega novelista odgovarja stvarnosti. Ni težko rekonstruirati strahotne tragedije človeka v boju z brezkončno vojsko požeruhov.

JUŽNA AFIKA

Študentje univerze Rhodes v Grahamsdownu so sklenili, da bodo bojkotirali 300 obletnico Van Riebecka. Na ta način upajo, da bodo preprečili izkoriščanje te obletnice v rasistične in nacionalistične namene.

FINSKA

Med letošnjo Olimpijado bo v Helsinkih pomagalo tudi 400 študentov, v glavnem kot vodiči turistov. Na to nalogo se pripravljajo v posebnih tečajih, ki obsegajo 12 angleških, 6 nemških, 2 ruska, 4 francoske, 1 italijanski in 1 španski kurz. Preden bodo pričeli z delom, bodo morali opraviti še poseben izpit. Dve tretjini študentov obvladata tri tuje jezike, nekateri med njimi do devet tujih jezikov.

Zveza študentov Jugoslavije in mednarodno študentsko sodelovanje

Zveza študentov Jugoslavije ima močne zveze in sodelovanja z inozemskimi študentskimi organizacijami. V tem delu naša Zveza temelji na sledečih principih: sodelovanje na temelju vzajemnega spoštovanja in enakopravnosti v borbi za mir in proti vsakršni obliki agresije. Smatramo, da direktni kontakt naših in inozemskih študentov doprinaša k delu, medsebojnemu spoznavanju in zblizjevanju. Zato iščemo stik v najrazličnejših oblikah: preko kulturnih in umetniških nastopov in festivalov, športnih srečanj, delovnih in turističnih grup, delegacij itd.

V zadnjem času so predstavniki naše Zveze sodelovali na dveh važnih mednarodnih študentskih konferencah: v Edinburghu in v Haldju (Danska).

Na edinburški konferenci so predstavniki okrog dveh milijonov evropskih in izvenevropskih študentov razpravljali o principih in praktičnih oblikah študentskega sodelovanja, v vzdušju razumevanja, tolerance in popolne enakopravnosti. Praktični zaključki edinburške konference bodo služili za dobro bazo bodočega študentskega sodelovanja.

Na konferenci v Haldju so razpravljali o praktičnih zamenjavah študentov, delovnih, turističnih in drugih grup študentov).

Za to leto Zveza študentov pripravlja obsežno zamenjavo. Preko

2000 inozemskih študentov bo bivalo pri nas v okviru znanstvenih in strokovnih grup, seminarjev, kot turisti itd. Organizirajo se posebni študentski tabori in letovišča na jadranski obali, v planinah Slovenije in Hrvaške, kajakaški izlet po Drini, seminar v Ljubljani itd. Obenem bo večje število študentov z vseh naših univerz v inozemstvu na strokovnih praksah, seminarjih, v delovnih grupah itd.

Tako obilna zamenjava bo mnogo doprinesla k okrepljeni mednarodnega študentskega sodelovanja in svetovne študentske enotnosti.

Obenem se moramo obrniti proti razbijaškemu in protištudentskemu delu tako zvane Mednarodne zveze študentov. Ker je izigrala nade študentov, se je Mednarodna zveza študentov pretvorila v stvarno regionalno kominformistično študentsko organizacijo in postala navadno orodje sovjetske propagande. Priznavajo samo tako »enotnost študentov«, ki se ustvari v senci kominformističnih resolucij, pod sovjetskim monopolom. Zametavajo vsako praktično sodelovanje v študentskih vprašanjih in se pojavljajo v vlogi razbijača študentske enotnosti. Zaradi tega dela jih je obsodila ogromna večina študentov vseh držav sveta in zapustila njihove vrste.

Milorad Pešić,
predsednik CO ZSJ

Kitajski študentje na Finskem

Delegacija šestih kitajskih študentov je bila pred kratkim na enotedenskem obisku na Finskem. Ogledala si je finske visoke šole, nekatera industrijska podjetja in delovanje finske študentske organizacije. Pri odhodu so se Kitajci pohvalno izrazili o svojih vtisih, protestirali pa so proti temu, da jih je finski tisk imenoval »Maojeve uniformirane Kitajce«.

AKADEMSKI KONZULI

Na univerzah v Oslu in Edinburghu so pred kratkim pozivili staro predvojno tradicijo »Akademijskih konzulov«. Na vsaki teh univerz so imenovali akademskega konzula, katerega naloga je, informirati študente svoje univerze o drugi univerzi in izboljševati stike med univerzama.

S festivala: Baskovski plesi

Rektor Univerze dr. Kušej prvim doktorandom

Tovariši dekani, tovariši predsedniki in člani komisij, pred katerimi so današnji doktorandi branili svoje disertacije, tovariši in tovarišice doktorandi, spoštovani gostje, draga študentska mladina, gospe in gospodje!

Danes praznuje naša univerza slovesen dan, vreden, da bo zapisan v njenih letopisih.

Sedem mladih znanstvenih delavcev se nam predstavlja. Vsak med njimi se je na svojem posebnem torišču znanstvenega zanimanja izkazal z dozorim napisanim delom, z disertacijo, ki jo je moral potem še obraniti pred komisijo, sestavljeno iz vseučiliških profesorjev — strokovnjakov in članov naše Akademije znanosti in umetnosti.

S tem so si pridobili po Zakonu o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti pravico, da jim naša univerza, na kateri so se potegovali za to čast, tudi v resnici podeli naslov doktorja ustrezne znanosti.

Tovariši doktorandi! Izkazali ste torej vse pogoje za dosego časti doktorja znanosti, za katero ste pokazali z svojim doslej znanstvenim delom posebno zanimanje in zavzetost.

Toda prej ko Vam podelim to najvišjo čast, ki jo more stremiljivemu znanstvenemu delavcu podeliti univerza, Vas opozarjam, da morate dati zagotovilo, da boste vedno takšni, kakor to zahtev dosojanstvo, ki ga boste prejeli.

Zatorej boste obljubili: prvič, da boste vedno ohranili v hvaležnem spominu to univerzo, na kateri ste dosegli stopnjo doktorja znanosti in da boste njene koristi vedno in vsakokrat po svojih močeh podpirali; nato, da boste čast, ki jo Vam bom podelil, ohranili nedotaknjeno in da je ne boste nikdar s slabim življenjem omadeževali; končno, da boste znanje v znanostih, v katerih ste se sedaj izkazali, gojili še naprej z vztrajnim delom in ga obračali v praktično korist.

Ali hočete to, tovariši doktorandi, po svojem notranjem prepričanju obljubiti?

Doktorandi: Obljubljamo!

Ugotavljam, da torej ni nobene ovire, da Vam ne bi podelil časti, ki jo želite doseči. Zatorej jaz, tačasni rektor univerze, ki sem v tej lastnosti po zakonu določeni promotor, proglašam za doktorje zgodovinskih znanosti tovariša Alojzija Benca, Imo Čremošnik, Milutina Garašanina in Franceta Stareta; za doktorja zgodovine in teorije umetnosti tovariša Emilijana Cevca; za doktorja fizikalnih znanosti tovariša Ivana Kušerjca; in za doktorja pravnih znanosti tovariša Nikolo Tintića. S tem ste pridobili vse pravice, ki jih daje pridobljeni naslov doktorja znanosti in Vam izročam v dokaz tega doktorske listine opremljene z univerzitetnim pečatom.

Doktorandi: Hvala!

Tovariši doktorji!

Čestitam Vam k časti, ki Vam je bila pravkar podeljena. Prvi ste, po predpisih zakona o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti na tej univerzi dosegli to čast, s katero ste se uvrstili med množico tistih, ki jim je bilo dano izbrati si znanstveno delo za svoj poklic ali vsaj med tiste, ki jim je znanstveno udejstvovanje življenjska potreba. Posebno mi je drago, da moram med Vami, našimi prvimi doktorji znanosti, pozdraviti tudi predstavnike naših bratskih jugoslovanskih narodov.

Današnji slovesni akt poudarja ne le Vaša znanstvena prizadevanja in Vaše znanstvene dosežke, temveč kaže tudi na to, da na naši univerzi živo plapolta plamen znanstvenega dela, ki so ga naši profesorji znali vzbuđiti tudi v Vas. Dejstvo, da je naša Alma mater pritegnila tudi predstavnike naših bratskih jugoslovanskih narodov, kaže na njen ugled širom naše države, saj boste s ponosom nosili doktorski naslov, ki ste ga pri nas pridobili in prepričan sem, da boste hranili naši univerzi vseskrat lep spomin.

Dovolite mi, prosim, da na kratko navežem le na dve obljubi, ki ste jih pravkar

storili. Obljubili ste, da boste doktorsko čast, ki ste jo prejeli, ohranili nedotaknjeno in da bo vse Vaše življenje tako, da je ne boste nikdar omadeževali; prav tako pa ste mi obljubili, da v ljubezni do znanosti ne boste popustili, nasprotno, da boste znanje, ki ga že imate, vztrajno gojili naprej in ga obrnili v praktično korist.

Dragi doktorji!

Vem, da se zavedate, da so Vam omogočili napori naših delovnih ljudi, ki vzdržujejo naše univerze, dosego Vaše doktorske časti. Zato pa Vas prosim, da nikdar ne pozabite, da Vam visoka znanstvena kvalifikacija, ki jo izkazuje Vaš pridobljeni znanstveni doktorski naslov, nalaga poleg nadaljnjega poglobljenega znanstvenega dela kot posebno visoko izobraženim intelektualcem tudi dolžnost, da boste vedno in povsodi vzor graditeljev naše napredne socialistične družbe. Pri večini Vas je Vaša neposredna znanstvena zavzetost na toriščih, ki so sicer daleč odmaknjeni od snovanja naših dni. Praktična korist bo tudi tu v ugotavljanju splošnih zakonov, ki se pokažejo pri odkrivanju znanstvenih resnic skozi konkretna dognanja na prav vseh raziskovalnih področjih. Vendar bi bilo napak če bi Vas ta sama po sebi koristna znanstvena dejavnost odtujila našim aktualnim vprašanjem, mimo katerih ne sme in ne more noben socialistični jugoslovanski inteligent, Le stalno tvorno sožitje z lastnim narodom in ljudstvom, življenje v njegove tegobe in njegovo radost, hotenje, da bi mu stalno bili v pomoč, more pospeševati in dati polno vsebino tudi našim znanstvenim prizadevanjem.

Ko zapuščate tla Almae matris Vam na Vaši bodoči življenjski poti želim kar največ uspehov v znanstvenem delu, v katerem, kakor sem prepričan, ne boste popustili in Vas hkrati stavljam za vzgled tistim, ki si še nabirajo na teh akademskih tleh strokovno znanje.

V Ljubljani, dne 3. aprila 1952.

Dopolnilo k članku

„Tretje zasedanje odbora za znanost in visoke šole“ iz 6. številke našega lista

Sekretariat Odbora za znanost in visoke šole pri Svetu za prosveto in kulturo Vlade LRS nam je sporočil, da izjave diskutantov 3. zasedanja Odbora, objavljene dne 3. aprila 1952 v našem časopisu »Tribuna« niso avtentično reproducirane. Povzete so po stenografskih za beležkah udeležencev ter objavljene zaradi nesporazuma v našem uredništvu. Ker so povzročile na naših visokih šolah razne neumestne in nepravilne komentarje, prosimo, da nam prizadeti tako objavo oprostijo.

*Poravnajte
naročninno!*

Priprave na poletno prakso

V zadnjem času, ko je zamenjava študentov raznih držav za počitniško prakso dobila krepk razmah, se marsikateri študent pripravlja na odhod v tuje tovarne, da si tam pridobi znanje, s katerim bo koristil svoji domovini. Nekateri mislijo to resno, drugi pa si skušajo »prislusiti« vstop v inozemske laboratorije tako, da prav tisto skupnost, kateri naj bi vse življenje služili, klevetajo. Poglejmo tak primer.

Ljubljanski študent Ivan Kocuvan je dolgo premišljeval, kako naj zapusti rodno gnezdo ter poskuša srečo v tujini. Tako dolgo je mislil, da je zamudil celo januar-sko konferenco, na kateri je mednarodna organizacija IAESTE razdelila prosta mesta vsem zainteresiranim. Ker se za organizacijo — vsaj za ZSJ — ne zanima, tega seveda ni mogel vedeti ter je šele 26. februarja 1952 poslal predstavniku IAESTE v London pismo, kjer moleduje, naj mu izposluje počitniško prakso v Angliji, če ne drugače, pa na kak izjemen način.

Poleg običajnega uvoda piše Kocuvan tudi tole zanimivost: »Vaša organizacija ima svoje zastopstvo menda tudi v naši državi, vendar pa je n. j. aktivnost večini študentov tukajšnje univerze popolnoma neznan. Poleg tega pa bodo razpoložljiva mesta prav gotovo porazdeljena po kakem skrivnostnem ključu, v kolikor je prišlo do kakih priprav...«

Ubogi skrivnostni ključ!

Kako velike skrivnosti predstavlja ZSJ za tiste, ki niso njeni člani. Kako nepojmljivo skrivnostno predstavljajo vsi njeni sklepi in ugotovitve za tiste, ki jim je delo v organizaciji španska vas, stvar, ki jim je morda celo izpod čast, da bi v njo mešali svojo vzvišeno delazmožnost.

Ali je morda tov. Kocuvan tudi spontan odpor študentov proti mešetarjenju z našimi narodnostnimi pravicami, njihova široka udeležba v manifestacijah izveden po kakem skrivnostnem ključu? Menda že, saj njega med njimi ni bilo videti!

Njemu in vsem, ki so enakih misli, bi rad povedal tole:

Vsa skrivnost je v tem, da je predstavnik težej naših študentov tudi pri izmenjavi študentov za počitniško prakso edino ZSJ, ki je član IAESTE. Tako misli tudi predstavnik te mednarodne organizacije, ki je v zvezi z dopisom Ivana Kocuvana dne 3. marca t. l. v tem smislu tudi odklonilno odgovoril na njegovo prošnjo.

Druga skrivnost pa, ki je po mojem mnenju javna tajnost, je v zavesti naše nove stvarnosti, ki odklanja take ljudi, ki skupnosti nič ne prispevajo, stalno pa od nje nekaj zahtevajo.

Roke proč od naše zemlje

Ze sedem dni demonstracij je za nami. Z njimi bi hoteli dopovedati svetu, da so mnogi izmed nas še kot dečki in drobecna dekleta z zatudenimi očmi ogledovali — kmalu bo tega polnih enajst let — nena- radno parado.

Takrat so se najprej pripeljali: motoristi v šlemih s črnimi perjancami, za njimi tanki, v teh ljudje v črnih srajcah in z njimi je prišla črna smrt v našo belo Ljubljano — takrat v aprilu 1941. leta.

Za tem so nas hoteli poitaljaniti; vsi naj bi postali člani fašističnega GIL-a; privadili naj bi se dvatisočletni Musolinijevi kulturi.

Ze v onih dneh smo odgovorili; še tako nedoraslih niso mogli zaplašiti. Nasprotno, osvajalec je bil presenečen vedno znova in znova — iz dneva v dan. Vsakokrat ko se je zdnilo, je vstajala Ljubljana z geslom, ki je delovalo naravnost čudodelno: »Smrt fašizmu — svoboda narodov«

Se kot gimnazijci smo pisali gesla po zidovih, hišah in celo po vojašnicah, kjer so se nastanile črne snajce.

Za tem smo jim jemali puške iz rok, da celo fantički in dekleta, kakršni smo takrat bili — smo gorloki poiskali orožje tam, kjer ga je bilo edino možno dobiti. Morda se zdi nenavadno, toda tudi najmlajši del Osvobodilne fronte, ki ji je bila na čelu naša Partija, je bil tak.

Ni bilo lahko, verjemite nam, da, ta boj vsemu našemu ljudstvu — vsem našim narodom — ni bil lahak, kajti nad poldrug milijon si-

nov in hčera je plačalo davek svobodi s krvjo.

Mnogi izmed nas so bili tudi na končnem zmagovitem pohodu, v katerem so naši narodi osvobodili slednji kotic naše domovine — tudi Trst z lastnimi žrtvami in silo.

V tej borbi proti fašizmu so se nam že takrat pridružili oni bratje iz Italije, partizani — Garibaldinci, katerih mnoge so prav zaradi tega nedavno postavili pred sodišče. Narobe svetl Tako za sodobno Evropo in človeštvo sramotni proces v Lucii, kakor dejstvo, da naši rojaki v Italiji, v Gorici in Benečiji ne uživajo najosnovnejših narodnih pravic še danes — šest let po zaključku protifašistične vojne — sta nam v teh povojnih letih z grenkobo polnila naša mlada srca.

Zaskrbljeni smo sledili mračnemu uvodu današnjih dni. Ni dolgo tega, ko so po raznih italijanskih mestih in še posebej v Trstu, kakor na povelje pričeli divjati skvadrasti in od njih zapeljani naraščaj, z njimi vred ves aparat kominformskih agentov, ter so zvesti tradiciji oživljali najbolj brezobzirna šovinistična imperialistična gesla vse to je vzbudilo viden, kot da je nekdo sam poln zlih naklepov izpuštil naščuvnega podivjanega psa z verige!

Ali ni posmeh vsem svetlim mislim, idejam in javnemu mnenju sodobnega človeštva že kričanje: Da Trieste fino Bocca di Cattaro! Gre torej še za nekaj več — za osvajanje ozemelj jugoslovanskih narodov!

V naših mladih srcih so se obudile znova grozo vzbujajoče slike:

Spet je zagorel Narodni dom v Trstu, kakor se je to že nekoč (13. julija 1920) dogodilo, oni dom, za katerega, da bi ga znova pozidali, pravkar zbiramo prispevke. Za njim so, kakor v zgodovini, zagoreli domovi v Rojanu, Barkovljah in za

tovarišev in tovarišic; živi mrlič — skeleti iz Raba so stopili pred nas!

Vse te dni, odkar smo se zbrali študentje naših visokih šol na prvem zborovanju in ponesli svoja srca na ulice Ljubljane, preko dneva, ko smo prisluhnili govoru mar-

šizmu... s tistim ognjem, kakor v dneh italijanske okupacije.

Tisoči študentov vseh strok, vseh fakultet, vseh naših visokih šol, borce, partizani in najmlajši rod z njimi so strnjeno izrazili njih protest. Ne bodo nas prekricali! Hočemo, da poslušajo milijone naših ljudi. Ne psujemo, čeprav smo ogorčeni. Tudi tokrat kličemo — naj žive partizani Garibaldinci! Naj žive demokratične množice Italije! Zahtevamo pa, da ob vsakem razpravljanju o Trstu imajo prvo besedo narodi Jugoslavije!

Vse smo slišali doslej, od najgrših psov na račun naših narodov do dvomljivih izbrušenih diplomat-skih besedi — nismo pa še videli dejanj, ki bi spremenila dosedanj odnos.

Cudimo se zavezniškim stališčem, ki prihajajo s strani vlad narodov, s katerimi smo skupno izbojevali protifašistični boj.

Pošljamo ta protest vsem našim mladim prijateljem v svetu in jim kličemo:

»Le za trenutek prislusnite in začutite z nami v našem pravčnem protestu: roke proč od naše zemlje!«

★

Tako smo pisali pred dvema tednoma, ko smo spričo dogodkov okrog Trsta in mednarodnega festivala v Ljubljani izdali posebno številko v nemščini in francoščini in jo razposlali študentom vsega sveta. Danes nimamo kaj dodati — edino to, da smo demonstrirali še naprej in enako odločno zahtevali svoje pravice, ki nam jih nikdar nihče ne bo vzel.

temi tisoče vasi širom Julijske Benečije (1941—1945).

Zdaj zopet vidimo še bolj izrazito demolarne učilnice ljudskih šol, opustošena uredništva slovenskih časopisov; Bazoviške žrtve vstajajo pred nami in vsepovsod leže postreljeni, obglavljeni, oslepljeni tisoči

šala Tita v parlamentu, ki je izrazil tudi naše misli, in ko smo za tem pozdravili naše ljudske poslan-ce, ki so se vrnili z zasedanja, vse te dni, ko smo v še hladnih jutrih, poldnevih in večerih, v novo zapadlem snegu in brozgi demonstri-rali — je zaživelo geslo »Smrt fa-

Rihard III.

(Impresija ob predstavi.)

Dramaturgija označuje tragedijo demoičnega Glostra kot dramsko kroniko, uvršča jo torej v kategorijo odrskih del, katerih osrednja poteza je v nasprotju s klasičnim dramskim konfliktom podoba določenega dogajanja v epskem smislu. Kot vzrok te karakteristike velja ohlapna gradnja drame, ki se izraža predvsem v izdelavi odnosa med obema centralnima, nasprotnima si akterjema. V tem smislu Glostru kot glavnemu akterju, oziroma glavni aktivni sili, v delu ni aдекватne protisile, kar izključuje nujni tragični konflikt. Poleg te osrednje karakteristike nava dramaturška kritika ohlapno povezanost dejanja in dogajanja, dramsko neorganske osebe in dogodke ter pomanjkljivost v izdelavi klasičnega dramskega trikotnika. Končna ocena s tega stališča je, da celotni estetski organizem, ki ga imenujemo drama, ni organiziran v klasičnem smislu inenzivno razvijajočega se konflikta med adekvatnima akterjema in dosledno nujnega dogajanja, ki izhaja iz tega konflikta. Te ugotovitve so vsekakor točne, tudi če izhajajo s stališča shakespeareanske dramaturgije, če vzamemo za osnovni kriterij na pr. Kralja Leara.

Z dramaturškega vidika, ki velja v evropski estetiki, je torej Rihard ohlapno grajena drama. Ker pa iz tega dejstva včasih izvajajo tudi oznako notranje kvalitete drame, se mi zdi potrebno poudariti, da formalni kriterij pri tem ne ustreza.

Dr. Gavella v svojem članku ki ga je objavil v Gledališču, u, piše o Rihardu tragediji kot dramskem monologu ene same osebnosti. Ta izredno točna definicija prenaša težnjo konflikta iz spopada med osebnostmi v spopad v osebnosti, kar izključuje oznako drame kot epskega prikazovanja.

Rihard je nasilna, rekel bi absolutno zla osebnost, v končni konsekvenci bi ga lahko označili kot nosilca principa zla v življenju. Na tej osnovi je izdelanih mnogo komentarjev (razložiti določeno Shakespeareovo dramo z idejno enotnim komentarjem je za gledalca sicer povsem nujno dejanje, vendar običajno ostaja brez definitivnega rezultata).

Eno izmed stališč, ki ga često zaznamo v razlagi drame, se manifestira v izključno moralnem principu ocenjevanja. V tem smislu po moralni zakonitosti človeka vsak zločin rodi nov zločin. Po železni logiki zločina subjekt nujno propade. Če bi bil osrednji motiv Riharda torej ilustracija moralne strukture zločina, bi njegova tragedija, oziroma Macbethova, ki se bistveno stika z Rihardovo, ne bila tragična.

Drugi komentar, ki ga često navajajo, je psihologija zločina. V tem smislu naj bi bil Rihard podoba te psihologije v vseh njenih nepričakovanih in kompliciranih variantah, s propadom kot psihološko zakonitimi zaključkom.

Nesmiselno bi bilo trditi, da ti faktorji niso odločujoči v delu oziroma, da niso ce-

lo bistveno odločujoči. Vendar mislim, da je osrednji motiv dela drugje.

Absolutno zlo, ki je v Shakespeareovi dramaturgiji dihotomično oddeljeno od dobrega v življenju, ima v celotnem opusu velikega pisca povsem svojski pomen. Če grobo, kolikor mi dopušča prostor, začrtam avtorjevo vrednotenje zla, ga morem razdeliti v tri osnovne variante: zlo kot protipol absolutno pozitivnega (Vihar v življenju), dalje, če uporabim definicijo Josipa Vidmarja, zlo kot oblika kompenzacije življenjskih porazov (Jago v Othellu) in tretjič, zlo kot najvišja oblika za absolutno svobodno izživeljanje osebnosti.

Mislim, da sodi Rihard tretji v tretjo kategorijo zla. K tej misli me poleg ostalega nagiba tudi dejstvo, da je moralno pozitivni pol v drami dokaj šibak in ostaja neizdelan ter v senci. Avtorjev bistven interes vzbuja Rihard kot osebnost, ki ji zločin ni zgolj sredstvo za doseganje cilja, temveč je oblika, v kateri se ta osebnost more izživljati. Rihardova fizična manjvrednost bi sicer upravičevala oceno njegovega dejanja kot kompenzacijo, vendar je iz Rihardovega propada razvidno, da tragično protislovje v njegovi osebnosti ne izhaja direktno iz njegove telesne pohabljenosti.

Tragična razklanost tega grobo stesane silaka je prav za prav v protislovnosti njegove osebnosti. Kakor je sicer dovolj močan, da dosledno vztraja v svojem dejanju, dokler ima pred seboj določeno opravilo, svoj cilj, ga pokoplje njegova šibkost, ki se kaže takoj, čim opravilo odpade. Rihardu zmanjka moči, da bi vztrajal ob tem, kar je pridobil, ker ga zlomijo posledice njegovega dejanja. (Moralni pomol simbolizira Shakespeare z obiskom duhov, ki je njegov običajni tehnični prijem v tragediji.) Tako je Rihard III., ki podleže v spopadu s samim seboj, nujno tragična osebnost.

V uprizoritvi, ki jo je na ljubljanskem odru pripravil dr. Gavella, je Rihard izdelan s poudarkom na njegovi tragični razklanosti. Je sicer zločinec, vendar velik, sicer zverski, vendar tragičen.

Če govorim o uprizoritvi, je nujno, da se dotaknem Shakespeareove tragedije kot odrskega problema, kateremu dr. Gavella v vsem svojem delu posveča bistveno pozornost. Mislim namreč problem spojitve, oziroma organizacije posameznih scen v odrsko enotno zaokrožen sistem. Ta skrajno komplicirani problem je dr. Gavella rešil z dozorelo perfekcijo. Od razsvetljave, ki je dosledno ubrana na določeno skupino, osnovno nianso, do scensko homogenih elementov je v odrskem dogajanju ustvarjeno soglasje, ki ga vsi strani često presega uprizoritev kralja Leara. Morda gre pozornost, ki jo je režiser posvetil odrski izdelavi drame, nekoliko v škodo notranjemu, idejnemu in dramskemu toku dogajanja, vendar je Rihard III. predstava, ki sodi med klasične uprizoritve slovenske Drame.

—ž

Biser in Grenki rič
DVA EKSPERIMENTA

Ceprav sta »Biser« in »Grenki rič« filma doeh različnih umetnostnih smeri, doeh nacij in s tem tudi mentalitet, imata vseeno precej skupnih potez, ki pa niso mogoče zgolj zunanje, slučajne, kajti tedaj bi bila vsaka komparacija neumestna in celo škodljiva, temveč bistvene za celotno delo.

Oba filma sta v neki meri revolt proti socialni bedi; in to je njun največji plus. Toda ta plus ni bil cikan in namen filmskih ustvarjalcev. Slikanje revošne mehkanskih iskalec biserov ali italijanskih ričark je bilo le ozadje za popolnoma druge namene, manj plemenite in humane. Zaradi tega se ne smemo čuditi, če nas tezi avtorjev ne zadovoljita tako kot pa ozadje k tem težavam. V fabuli, konstrukciji in režijski metodi se filma močno razlikujeta, vendar pa je učinek na gledalca zelo sličen. Tu kot tam iščejo mladi ljudje soo- žitlensko srečo, ki je pa ne morejo doseči. Način iskanja in končni rezultati se razlikujejo, kot se razlikujeta filmski zamisli sami.

Biser, poln nalonosti, je po svoji zamisli bolj legenda o človeškem hrepenenju po sreči, kot pa realistična slika mehkanskih prilik. Zaradi tega delujejo ljudje izključno na slabe in dobre, pravzaprav na simbole slabega in dobrega o primesni nelogičnosti ne sme motiti. Iskati

realistične odnose v Biseru pomeni doživeti neuspeh. Toda to ni hiba filma!

Grenki rič prikazuje hlastanje po sreči na kriminalni osnovi. Dogajanje je postavljeno v okolje ričevih plantž. To je realistična, delno mogoče nekoliko naturalistična koncepcija slične ideje kot je v osnovi Biser. Toda tudi tukaj nas teza ne prepriča. Prevzame nas ozadje — delo in medsebojni odnosi delavk na ričevih plantažah.

Silvana propade prostovoljno zaradi zloza njenih iluzij. Kino zažene biser nazaj v morje prav tako zaradi zloza iluzij o bodočnosti njegove družine.

Mogoče bodo o tendenci obeh filmov deljena mišljenja, kar bi bilo popolnoma razumljivo zaradi nepripravljenosti avtorjevih tez; toda važneje je, da bo gledalec imel priliko videti dva resnično človeško prepričljiva izseka iz nam raznanih okolij. Ko bomo že davno pozabili na de Santisovo kriminalno ogrodio ali na Steinbeckovo negacijo sreče, nam bodo prav gotovo v spominu še kroave noge Kinojeve žene, ali pa premočene starke, ki v naltov pojejo umirajoči ričarki. To so resnični biseri, ki jih je vredno ohraniti kot spomin na revolt zatiranih in tep- tanih.

Program Triglav filma v letu 1952

Letošnje leto bo brez dvoma eno najpomembnejših v dosedanjem razvoju slovenskega filma. Uresničil se je namreč davni sen domačih filmskih delavcev, da bi lahko v istem letu posneli kar dva celovečerna, umetniška filma. Pričenši z letom 1948 pa vse do letos je domače filmsko podjetje Triglav film snemalo le po en umetniški film na leto, leta 1949 pa še tega ne.

Letos sta na programu podjetja dva celovečerna umetniška filma. In sicer: »Gorice«, po scenariju Janeza Potrča in »Nova gospoda« po scenariju Bojana Stupice.

S pripravami za film »Gorice« so pričeli že januarja meseca letošnjega leta. Snov za ta film je vzeta iz življenja vinčarjev v Halozah prvo leto po osvoboditvi. V ospredju zgodbe je nesrečno, mlado dekle Lizika, ki jo težijo moralni grehi preteklosti. Vsa vas jo ima za napadno pocestnico, a ona išče izhoda, išče nove poti v lepše in čistejše življenje. Pri tem išče opore v muzikantu Tjoso, ki pa v odločilnem trenutku klone in tudi sam pade v dvoje o moralni vrednosti svojega dekleta. Vse te odnose na vasi skušata urejati vinčarja Vračko in Julia ter pomagati vsem vašanom, da bi si uredili lepše in zadovoljnejše življenje. Toda to ni tako lahko, kajti na vasi so še Trinka, Sinko in župnik Farkaš, ki imajo svoje načrte in ki bi

morajo skrbeti predvsem za reklamo svojega gledališča.

Tako je približno gledališče v Nemčiji. Če ga primerjamo z našimi razmerami, ne moremo reči, da je ravno rožnato in to je izzvenelo tudi iz besed nemških kolegov. O svojih študentskih organizacijah so dejali, da so v glavnem odmevi politične strank v državi. Studentom je glavna skrb, da se sploh lahko preživijo in da lahko študirajo. Mnogo jih je, ki morajo en semester delati, da lahko v naslednjem študirajo. Nekateri izlepajo preproge, drugi so uslužbeni pri statistiki, nekateri pa delajo celo v rudnikih. Le redki dobivajo štipendije, ki so tako majhne, da z njimi poravnajo komaj šolnino.

Vse to in še marsikaj zanimivega so povedali kolegi iz Göttingena. Sluša- telji igralske akademije so se jim zahvalili za obisk in se ob njihovih besedah zamislili o svojih, pač mnogo bolj- ših pogojih za študij.

-lod-

Glasbene prireditve na
mednarodnem študentskem
festivalu

Organizatorji mednarodnega študentskega festivala, čig. javne prireditve so se vršile od petka, 4. aprila do nedelje, 6. aprila t. l. v Ljubljani, prva v opernem gledališču (z oratorijem, folklorimi, pantomimi in dramskim nastopom), drugi dve v veliki dvorani Slovenske filharmonije (glasbeni del), bi bili morali vsekakor občinstvu pojasniti, kako naj gleda na te prireditve in kaj naj na njih pričakuje. Tega pa ne prej ne sly niso storili. Zato je vsakršno ocenjevanje nastopov na študentskem festivalu otežkočeno. Kritiku niso dali kriterijev, po katerih naj bi sodili. Ali je bil študentski festival zgolj politična manifestacija na osnovi kulturnega sodelovanja? V tem primeru imajo njegovi umetniški uspehi le drugoten pomen. Ali pa je šlo res za to, da se — četudi ne formalno na način tekmovalja — pomerijo mladi umetniki med seboj? V tem primeru bi morali vedeti, ali naj uporabljamo tista manj ostra merila, ki zadščajo pri ocenjevanju amaterjev, ali druga, strožja, ki so potrebna pri pravilnem usmerjanju razvoja doraščajočih umetnikov z najvišjimi, poklicnimi ambicijami.

Kakor že — iz tega, kar je občinstvo izvedelo izpred zastora v operi od napovedovalca ali iz umetniške sobe v Filharmoniji od ust do ust, še bolj pa iz tega, kar je samo videlo oz. slišalo, izhaja vendar, da so bili vsi sporedi sestavljeni mešano, to je pol amatersko, pol profesionalno (profesionalno v že očitnem smislu). O folklornih nastopih, obeh pantominah, o izvedbi odlomkov iz »Cyranoja« naj poročajo zadevni strokovnjaki. Omejujem se na glasbeni del festivala. Do spoznanja, da so na obeh glasbenih večerih nastopili poleg rednih študentov glasbe tudi amaterji, ki se usposabljaajo za druge življenjske poklice, se je moral strokovni del publike sele dokopati, ko se je najprej razočaral nad občo ravni izvedb. Obema glasbenima produkcijama je prisostvoval doberšen del proforskega zbora Akademije za glasbo, čigar člani so povsni po pravici in nepristransko ugovarjali, da je naša domača reproduktivna reprezentanca na splošno vodila daleč pred drugimi. Le nekateri posamezni gostje iz drugih držav, dva, trije, so si priborili pri njih navdušeno priznanje za raven svoje umetniške izvedbe. Mislim, da bi bili glasbeni prireditvi veliko bolj izveneli in s tem tudi bolj ustregli svojemu političnemu namenu, kolikor sta ga imeli, če bi se njun spored preuredil: na prvo, ki bi bila lahko tudi matineja, samo amaterje, na drugo, glavno, vse profesionalce.

Pri pregledu sporedov opazite, da so zastopali jugoslovski samo Ljubljanci in Beograjanci, ne pa Zagrebčani; omenil sem že, da je bila jugoslovanska ekipa dovolj močna, kakršna je bila; vzroki, iz katerih so izostali zastopniki hrvaških visokih šol, mi niso znani; vendar mislim, da smo vsaj nje še pogrešali. Podobno so se udeležili festivala s folklorimi plesi poleg Ljubljancov samo Sarajevčani, ko bi se mogli zlasti na tem področju zmagovito uveljaviti tudi zastopniki študentov ljudskih republik Makedonije in Srne gore.

Organizatorji festivala so si nabrali letos gotovo dragocene izkušnje, ki ne smejo biti zaman.

Rafael Ajlec

Razen omenjenih umetniških filmov pa ima podjetje na sporedu še večje število kratkih, dokumentarnih in kulturnih filmov. Kot prvi tovrstni film je bila že izdelana agitka »Roke proč od naše zemlje« in pa dokumentarni film »Plazovi na Tolminkem«. V delu je kulturni film »Gamist«, ki bo prikazal žitljenje gamsov v vseh letnih časih, poleg tega pa še ostalo floro in favno naših Alp. V kratkem se bo pričelo snemanje kulturnega filma »Pomlad v Beli krajini«, kjer bo prikazan starodavni običaj juričevanja. Film »Mojster Plečnik«, bo prikazal žitljenje in del našega znamenitega arhitekta in pedagoga. Razen tega bo posnet tudi film iz našega sodobnega življenja. Scenarij bo v teh dneh predložen Umetniškemu svetu podjetja.

Letošnji program Triglav filma je vsekakor zelo pester in zanimiv ter že sam po sebi pomeni pomemben korak naprej. Upajmo pa, da bomo ob koncu leta lahko zapisali, da je bil storjen pomemben korak naprej tudi v kvaliteti filmov.

S festivala: Cyrano de Bergerac

Gledališko življenje
v zapadni Nemčiji

Na mednarodnem študentskem festivalu v Ljubljani smo imeli priliko videti tudi pantomimne točke, ki so jih izvajali študentje iz Göttingena. Sluša- telji Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani so jih povabili na svoj zavod, da bi se z njimi pogovorili o možnostih študijske igralske umetnosti v Nemčiji in o povojnem nemškem gledališču sploh. Nemški kolegi so se povabili pri- jazno odzvali in ker menimo, da bi novice, ki so jih povedali, zanimale tudi študente ostalih fakultet, objavljamo nekaj zanimivosti iz njihovega pripovedovanja.

Na filozofski fakulteti imajo oddelek za igralsko umetnost, kjer študentje polagajo diplomu iz germa- nističnih predmetov in iz dramatur- gije, zgodovine drame in umetnost- ne zgodovine. Poleg obveznega šol- skega dela imajo krožke za praktično gledališko delo in nastopajo tudi v filmu. Uspehe krožka za pan- tomimo so pokazali tudi na našem festivalu. Igralske šole se s pantomi- mo manj ukvarjajo in prav tako gle- dališča. V göttingenskem gledališču so imeli pred leti na repertoarju dojeje pantomimskih predstav, ki pa nista imeli uspeha. V današnjih nem- skih gledališčih prevladujejo pred- vsem dela modernih ameriškanskih, francoskih in angleških avtorjev, mnogo igrajo Shakespeara, posebno komedije, manj pa je na sporedu nemških klasičnih in sodobnih avtorjev. Od antike igrajo največ grške tragedije, od slovanskih avtor- jev pa Gogolja, Ostrovskega in Ce- hova. Čeprav morajo dramaturgi po- sameznih gledališč prebrati do se- demsto dramskih del na leto, ki jih napišejo živeči nemški avtorji, ve- čino res samo prebero, ker do upri- zoritve ne pride. Najpomembnejša sodobna nemška dramatika sta Carl Zuckmayer in Friedrich Wolf, ven- dar tudi njuna dela vse redkeje pri- hajajo na oder.

Študij posameznih predstav traja v nemških gledališčih znatno manj kot pri nas; število premier sega preko dvajset na leto. Ansambli pri gledališčih so sicer veliki, toda glav- ne vloge igrajo vedno isti igralci, ki

imajo že utrjeno ime, ostali pa se morajo zadovoljiti z manjšimi vlo- gami in tudi manjšimi plačami. Pla- če se doigajajo od šeststo mark na- vzgor, kar je v primeri s plačo učiteljev (tristodvajset mark) in ži- vljenjskim minimumom (stodvajset mark) še dovolj dobro. Upoštevati pa moramo, da je skoro 60% igrals- cev brezposelnih in to pomeni v me- stih, kot je Berlin ali München, ca. 5000 oseb. Ti se morajo potegovati za angažma preko agentov ali sami hoditi iz mesta v mesto. Brezposelni igralci sicer sami prirerajo predsta- ve v majhni dvoranah, vendar bolj v korist svoji igralski privrajenosti kot finančnemu položaju. Sicer so tudi gledališča v težavnih razmerah — v Göttingenu n. pr. so morali operno gledališče zaradi materialnih težkoč zapreti. Težko pa je tudi za gledališko publiko, kajti parterni sedež stane 3,5 marke.

Igralci imajo svoje združenje, ki jim oskrbuje materialno podporo v starosti in omogoča druge ugodnosti. Člani združenja pa morejo biti samo igralci, ki so dovršili kako igrals- ko šolo. Te šole so vse v privatnih rokah in za vstop ni potrebna do- vršena srednja šola. Igralske šole ni- so dostopne vsakomur, ker je šol- nina precej visoka. Ze na univerzi znaša šolnina za vsak semester 80 mark, na igralskih šolah pa morajo plačati najmanj 5 mark za vsako uro pouka. Pouk je samo praktičen in sicer dramska igra, odrska izreka in ples. Sededa je sistem na šolah različen, kot so različni pedagogi, ki na njih poučujejo. Igrajo običaj- no dela, ki so pedagogom najljubša in v katerih so dosegli največje uspehe. Šole trajajo dve leti, a običajno traja še dve leti, da mladi igralci dobi angažma. Prav tako tež- ko je mladim režiserjem in drama- turgom. Mladi režiserji se v gledali- ščih težko uveljavijo, ne glede na to ali imajo dovršeno igralsko šolo ali ne. Nasprotno, včasih je bolje zamolčati, da ste absolpirali na odd. za igralsko umetnost. Večina režira- jo igralci, ki so si v dolgotrajnih izkušnjah pridobili dovolj znanja in ugleda. Usoda dramaturgov je, da